

**EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNCE YAPILAN DERS DENETİMLERİNİN SINIF
ŐĐRETMENLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı**

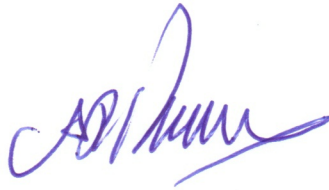
Mehmet Gökhan EROĞUL

Danışman: Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM

**Haziran 2012
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

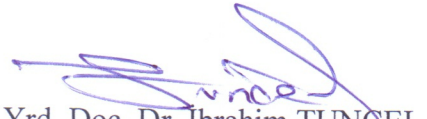
İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı öğrencisi Mehmet Gökhan EROĞUL tarafından Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM yönetiminde hazırlanan “Eğitim Müfettişlerince Yapılan Ders Denetimlerinin Sınıf Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 08/ 06/ 2012 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM (Danışman)
Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. İbrahim TUNCEL
Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 12./06.2012 tarih ve 11./05 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Turhan KAÇAR
Enstitü Müdürü

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmaların yapılması ve bulguların analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza :
Öğrenci Adı Soyadı : Mehmet Gökhan EROĞUL

TEŞEKKÜR

Eğitim sistemimiz sürekli bir gelişim içindedir. Denetim alt sistemi ise, eğitim sistemimiz içersinde önemli bir yere sahip olmasına karşın, sistemdeki en az gelişme gösteren birimlerden biridir. Sürekli değişen ve gelişen eğitim sistemimizin yeni durumlara uyum sağlayabilmesi için, kontrol ve denetim alt sisteminin de hatasız işlemesi ve sürekli kendini yenilemesi gerekir. Bu da denetim alanında yapılan araştırmaların önemini ortaya çıkarır. Bu araştırma ile Denizli ilinde çalışan sınıf öğretmenlerine göre ilköğretim müfettişlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın başından sonuna kadar her aşamasında, değerli görüş ve önerileriyle beni yönlendiren, tüm çalışmalarımı titizlikle inceleyip düzeltmemi sağlayan, bana sağlıklı araştırma yöntemlerini öğreten, en zor anlarımda bana moral veren danışman hocam Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM'e, ÜDS sınavını geçmemi sağlayarak bana akademik kariyer yapma yolunu açan hocam Tamer SARI'ya çok teşekkür ederim. Yoğun çalışma dönemlerimde bana anlayış gösteren ve teşvik eden Dinar Çiçektepe İlköğretim Okulu'ndaki bütün öğretmen arkadaşlarıma ve sevgili öğrencilerime, verileri toplamamda bana yardımcı olan Hacı İbrahim Cin İlköğretim Okulu müdürü Mehmet GÖKÇEN hocama çok teşekkür ederim.

Son olarak bu çalışmayı yapmam için bana güven veren kardeşim Mustafa Ali EROĞUL'a ve beni bu günlere getiren, bana güvenlerini hiç kaybetmeyen, bu araştırmayı yapmam için beni destekleyen, her aşamasında benimle çalışıp yorulan annem ve babam Gülten ve Yalçın EROĞUL'a çok teşekkür ederim.

DENİZLİ-2012

Mehmet Gökhan EROĞUL

ÖZET

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNCE YAPILAN DERS DENETİMLERİNİN SINIF ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Eroğul, Mehmet Gökhan
Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim ABD
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM

Bu araştırmanın amacı Denizli ili ilköğretim okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre eğitim müfettişlerinin öğretmene ilişkin tutumları ve ders denetim yeterliliklerinin belirlenmesidir.

“Eğitim müfettişlerince yapılan ders denetimlerinin sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi” adlı araştırma Denizli ili merkezindeki 96 ilköğretim kurumunda görev yapan 408 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Demir (2009) tarafından geliştirilen “İlköğretim Müfettişlerinin Ders Teftişlerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi” ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Araştırmanın çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırmada yer alan grupların arasındaki farklılıkların belirlenmesi için “betimsel istatistik” , “Kolmogorov Simirnov”, “t testi” ve “tek yönlü varyans analizi” tekniklerinden yararlanılmıştır.

“Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin uygulanan ölçekteki görüşleri “Katılıyorum” seviyesinde bulunmuştur. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklar bulunmuştur. 10-19 yıl ve 20-29 yıl arası olan öğretmenlerin kıdem açısından eğitim müfettişlerinin tutumlarına katılma düzeylerinin 0-9 yıl arasındakilere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

“Eğitim müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin uygulanan ölçekteki görüşleri “Katılıyorum” seviyesinde bulunmuştur. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, en son mezun olduğu okul ve son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Müfettişi, Sınıf Öğretmeni, Ders denetimi

ABSTRACT**EVALUATION OF CLASS CONTROLS OF SCHOOL INSPECTORS BY
CLASS COUNSELING TEACHERS**

Eroğul, Mehmet Gökhan

Thesis of Graduate, Primary School ABD

Thesis Advisor: Associate. Prof. Dr. Ali Rıza ERDEM

This study intends to show the adequacy of class controls held by school inspectors and attitudes of school inspectors towards the teachers by means of the opinions of class counseling teachers employed in Denizli Province.

The study which is named as “Evaluation of Class Controls of School Inspectors by Class Counseling Teachers” has been conducted in Denizli City Centre and the subjects were composed to 96 schools and 408 teachers. The research data were brought together by Demir (2009) by using the scale of “Evaluation of Class Controls of School Inspectors by Class Counseling Teachers”.

SPSS pack was administrated in the resolution of research data. Depictive Statistic, Kolmogorov Simirnov, T-Test and Variance Analysis techniques were also implemented.

The responses of classroom counseling teachers all converged in the level of “I agree” towards the attitudes of school inspectors regarding the teachers in the class controls. The study has also found out a significant difference among the opinions of classroom counseling teachers related to the attitudes of school inspectors towards the teachers on the class controls in accordance of the Professional degrees. The teachers who have worked for the periods of 10-19 years and 20-29 years approved the attitudes of school inspectors more frequently than those working for periods of 0-9 years.

As for the adequacy skills of school inspectors, the subjects have indicated responses in the level of “I agree”. No significant variation has been found out among the teacher responses in terms of gender, age, professional degree, the educational or university background, and the average of last 3 years’ control points.

Keywords: School inspectors, Classroom Counseling Teachers and Class Evaluation

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	i
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1	PROBLEM DURUMU	1
1.2	KURAMSAL ÇERÇEVE	6
1.2.1	Sınıf Öğretmeni ve Nitelikleri	6
1.2.2	Denetim	8
1.2.3	Denetimin Amacı	9
1.2.4	Denetimin Öğeleri	9
1.2.5	Denetim Türleri	10
1.2.6	Eğitim Denetimi	12
1.2.7	Eğitim Denetiminin Amacı	14
1.2.8	Eğitim Denetiminin İlkeleri	15
1.2.9	Eğitim Denetiminin Türleri	18
1.2.9.1	Kurum Denetimi	19
1.2.9.2	Ders Denetimi	19
1.2.9.2.1	Ders Denetiminin Amaçları	20
1.2.9.2.2	Ders Denetiminin Yapılması	20
1.2.9.2.3	Ders Denetiminde Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar	22
1.2.10	Eğitim Müfettişi	22
1.2.10.1	Müfettiş Kavramı	23
1.2.10.2	Eğitim Müfettişi Yeterlilikleri	24
1.2.11	Eğitim Müfettişlerinin Rollerini	24
1.2.11.1	Yöneticilik	24
1.2.11.2	Liderlik	25
1.2.11.3	Rehberlik	26
1.2.11.4	Öğreticilik	29
1.2.11.5	Araştırma	30
1.2.11.6	Soruşturma	30
1.2.12	Öğretmenlerin Eğitim Müfettişlerinden Beklentileri	31
1.2.13	Sınıf Öğretmenlerinin Ders Denetiminde Karşılaştığı Sorunlar	31
1.3	PROBLEM CÜMLESİ	32
1.4	ALT PROBLEMLER	32
1.5	ARAŞTIRMANIN AMACI	33
1.6	ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	33
1.7	SAYILTILAR	34

1.8	SINIRLILIKLAR	34
1.9	TANIMLAR	34
1.10	KISALTMALAR	34

İKİNCİ BÖLÜM İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1	YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	35
2.2	YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1	ARAŞTIRMANIN MODELİ	45
3.2	EVREN VE ÖRNEKLEM	45
3.3	VERİ TOPLAMA ARACI VE GÜVENİRLİĞİ	46
3.4	VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI	47
3.5	VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

4.1	BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	51
4.2	İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	60

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1	SONUÇ	80
5.2	ÖNERİLER	84
5.2.1	Uygulamaya Yönelik Öneriler	85
5.2.2	Araştırmacılara Yönelik Öneriler	86

	KAYNAKÇA	87
--	-----------------	----

	EKLER	95
--	--------------	----

EK-1	Veri Toplama Aracı	96
EK-2	Veri Toplama Olur Belgesi	101

	ÖZGEÇMİŞ	102
--	-----------------	-----

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
3.1	Denizli İli Örnekleminde Yer Alan Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Özelliklerine Göre Dağılımı	41
4.1	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin puanların frekans değerleri	52
4.2	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumlarına ilişkin ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (anket maddelerine göre)	53
4.3	Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin puanların frekans değerleri	56
4.4	Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (anket maddelerine göre)	57
4.5	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılığı (t testi)	61
4.6	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yaşa göre farklılığı (varyans analizi)	63
4.7	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılığı (varyans analizi)	64
4.8	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılığı (Tukey hsd testi)	64
4.9	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumlarına ilişkin ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre görüşleri	65
4.10	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en son mezun olduğu okula göre farklılığı (varyans analizi)	67
4.11	Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılığı (t testi)	69
4.12	Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılığı (t testi)	71
4.13	Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yaşa göre farklılığı (varyans Analizi)	73
4.14	Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda	74

4.15	ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılığı (varyans analizi) Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en son mezun olduğu okula göre farklılığı (varyans analizi)	76
4.16	Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılığı (t testi)	78

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın önemi ve gerekçesini içeren problem durumu, kuramsal çerçeve, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1.PROBLEM DURUMU

Denetim, belirlenen amaçlara ulaşabilmek için her örgütte uygulanması gereken bir yönetim sürecidir. Eğitim alanında yapılan denetimin öncelikli amacı öğretmenlerin mesleki olarak yetişmelerine katkıda bulunmak, onlara rehberlik etmek ve bunun sonucunda eğitimdeki başarı düzeyinin artmasını sağlamaktır. Bu durumda müfettişlerin üstlendikleri rol ve görevlerdeki yeterliklerinin artırılmasının öğretmenlerin geliştirilmesini olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir.

Türk Milli Eğitim Sisteminin işleyişi, örgüt yapısı, çalışan personelin sahip olduğu haklar ve görevler anayasa, yasa, yönetmelik, yönerge, genelge ve emir gibi yasal metinlerle düzenlenmektedir (Kaya, 1996: 135). Türk Milli Eğitim Sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemesi, verimli olması ilgili kişilerin yasal metinlerde kendilerine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmelerine bağlıdır. Bireylerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmediği bir sistemde örgüt amaçlarından uzaklaşacak, verimsizleşecek ve hantallaşacaktır (Weber, 1978, Akt:Gökalp, 2010:5). İlgili kişilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini Türk Milli Eğitim Sistemi denetim alt sistemi tarafından kontrol edilmektedir. Bundan dolayı denetim alt sistemi Türkiye'deki milli eğitim sisteminin önemli bir parçasıdır.

Türk Milli Eğitim Sistemi'nin kurum olarak sayıca en fazla olan alt sistemi ilköğretim alt sistemidir. Türkiye'de 2010-2011 eğitim-öğretim yılı verilerine göre 32 797 ilköğretim okulu bulunmaktadır. İlköğretim alt sistemi aynı zamanda en önemli alt sistemlerden birisidir. Çünkü bu kurumlar geniş Türkiye coğrafyasında köylere kadar yayılmışlardır ve sayıları 10 milyon 981 bin 100'ü bulan öğrencileri eğitme vazifesini

üstlenmişlerdir (MEB, 2011). Bu kurumlar birbirinden değişik dünya görüşlerine, farklı kültürel özelliklere ve farklı dini inançlara sahip ailelerden gelen öğrencileri Türk toplumunun beklentileri, çağın gerektirdiği bilgiler ve beceriler doğrultusunda eğiterek yaşama hazırlamaktadırlar. Böyle bir sistemin işleyişinin verimli olması ülkemizin gelecekte nitelikli nüfusa sahip gelişmiş bir memleket olmasına katkıda bulunabilir. Bu sistemin işleyişinde sorunların olması ise, öğrencilerin toplumun beklentilerine uygun bireyler olamamalarına yol açabilir.

Türkiye’de ilköğretim kurumlarının yasalara uygun olarak faaliyette bulunması, eğitim ve öğretimin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleşmesi, eğitim-öğretimde ülke genelinde belirli bir standardın sağlanması denetim kurumu ile başarılabilir. Türkiye’de ilköğretim kurumlarının denetimi 13.08.1999 tarihinde 23785 nolu Resmi Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği ile eğitim müfettişlerine verilmiştir. Eğitim müfettişi, kendisine “*Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği*” nde belirtilen kurumlarda rehberlik ve iş başında yetiştirme, denetim ve değerlendirme, inceleme, soruşturma ve araştırma görevi verilen denetmendir (Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, 1999).

Denetim sistemini işleten müfettiştir. Müfettişin sistem içindeki işlevi ise; millî eğitim sisteminin amaçları gerçekleştirme noktasında nasıl daha etkili kılınabileceği, nelerin yapılabileceği, okul örgütlerinin amaçlara ulaşma derecesinin saptanarak gerekli öneri ve çalışmaların yapılmasını süreçte etkin rol oynayan yönetici, öğretmen, öğrenci, yöntem, araç-gereç vb. öğelerin amaçlara dönük etkililiklerinin meslekî yardım yoluyla nasıl artırılabilceği ve amaçlara dönük olmayan ferdi sapmaların tespit edilerek giderilmesiyle ilgili etkinlikleri yerine getirmektedir (Sarı, 2006: 3).

Gerek sınıf gerekse branş öğretmenlerinin Milli Eğitimin amaçlarına uyup uymadıklarını belirlemek, bu öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerini etkili ve doğru bir şekilde kullanıp kullanmadıklarını tespit etmek, tüm ülke genelindeki ilköğretimde görevli öğretmenler arasında amaç birliğini sağlamak, bu öğretmenlerin mesleki gelişimlerini takip ederek mesleklerinde yeterince verimli olmayanların hizmet içi eğitimden geçirilmesini sağlamak ve onların değişime ve gelişime açık olmalarını sağlamak için etkili bir denetime ihtiyaç vardır. Aynı zamanda ilköğretimde çalışan

öğretmenlerin performanslarının ölçülmesi için de denetim gereklilik arz etmektedir. Özellikle sınıf öğretmenlerinin denetlenmediği ya da yetersiz bir şekilde ve yüzeysel olarak denetlendiği bir ilköğretim sistemi tüm eğitim sistemini düzensizliğe götürür. Çünkü ilköğretim sisteminin temel oluşturduğu bir eğitim; sistemde ilköğretim birinci kademe de oluşan olumsuz bir durumda bu sisteme dayalı diğer sistemler (örneğin ortaöğretim ve yükseköğretim sistemi) de işlemeyecektir. Bu kadar çok önem arz eden ilköğretim öğretmenlerinin denetimini gerçekleştiren ilköğretim müfettişlerinin denetim ile ilgili çalışma usul ve esasları 2521 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan “*Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi*” nde belirtilmiştir. Bu yönergeye göre kurumlarda görevli öğretmenlerin başarı durumları denetim yapılarak belirlenir. Öğretmenlerin denetiminde kurumun özelliğine göre “*Öğretmen Teftiş Formu*” kullanılır (Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, 2001). Öğretmen denetimi, öğretmenlerin millî eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için düzenledikleri etkinliklerin süresini ve niteliğini gözlemlemek üzere; dersane, salon, laboratuvar, atölye ve işliklerde (Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, 2001: 23):

a-Öğretmenlerin eğitim öğretimdeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek, b- Öğretmenlerin olumlu davranışlarını belirlemek, c-Öğretmenleri görevlerini en iyi biçimde yapmaya özendirmek, d-Eğitim-öğretimde birliği sağlamak üzere öğretmenlere rehberlik ve yardımda bulunmak, e-Öğretmenlerin kurumda uyguladıkları öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmek, f-Öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve kullanılmasında yardımcı olmak, g-Öğrenci başarısının öğretmenler tarafından bilimsel yöntemler ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek, h-Öğretmenlerin karşılaştığı sorunların çözümünde yol göstermek, ı-Özel eğitim gerektiren öğrenciler için öğretmenlerin aldığı önlemleri geliştirmek ve yönlendirmek, i-Öğretmenlerin sınıf içi ve çevredeki eğitimsel liderliğini belirlemek için yapılır.

Taymaz’a (2002: 46) göre ise öğretmen denetimi, bir eğitim kurumunda öğretici olarak görev alan öğretmenlerin eğitim ve öğretim etkinliklerindeki çalışmalarının gözlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Öğretmen denetimi, okullarda genel denetimler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılan, öğretmenlerin kendi alanında yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemleri, bunları uygulamadaki yeterliliğini, öğrencilerin yetiştirme düzeylerini inceleyip değerlendirmeye yönelik bir denetim türüdür.

Öğretmen denetimi öğretmenin öğretim yapma ve ders vermedeki başarısını değerlendirmenin yanı sıra öğretmenin eksikliklerini gidermeye, yeteneklerini geliştirmeye, mesleğe ve çevreye uyumunu sağlamaya yönelik etkinlikleri de kapsar.

Eğitim müfettişleri ilköğretimde çalışan öğretmenleri denetleyerek eğitim öğretim sürecinin ve öğretmenler tarafından yetiştirilen ürünün istenilen özellikte olup olmadığını kontrol etmekle ve öğretmenlere verdiği puanlarla da üst sistemlere ve karar mercilerine geri bildirim sağlamakla görevlidir. Geri bildirimde göre üst sistemler sorunları düzeltmek ve örgütte yenileşmeyi sağlamak için kararlar almakta ve kurallar koymaktadır. Eğitim müfettişlerinin bu kararların ve kuralların ilköğretim düzeyinde uygulanıp uygulanmadığını kontrol etmesi ve örgütün içsel eleme yaparak düzenliliği ile devamlılığını sağlamasına katkıda bulunması gerekir. Ayrıca müfettişlerin öğretmenlerin görevlerini yerine getirirken gösterdikleri yetersizlikleri tespit ederek öğretmenlerin görevlerini daha iyi bir şekilde yerine getirmesini sağlamak ve öğretmenlerin eğitim-öğretim alanındaki yeniliklere uyum göstermeleri için öğretmenlere rehberlik etmesi gerekir (Glickman ve Gordon, 2004, Akt:Gökalp, 2010: 10).

Eğitim sisteminde çok önemli görevleri olan eğitim müfettişlerinin özellikle birinci kademedeki öğretmenleri denetimlerinde yapmaları gereken görevleri ne derece yerine getirdikleri önemli bir tartışma konusudur. Taymaz (2002:48), öğretmen denetimlerinde müfettişlerin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili bazı sorunlar olduğunu belirtmektedir. Bu sorunlar şunlardır: (a) Denetim için ayrılan süre öğretmenleri bütün yönleriyle tanıyıp değerlendirmeye yetmemektedir. (b) Denetim yolu ile yapılan değerlendirmeler öğretmen başarısını ölçmekten uzaktır. (c) Öğretmenler, müfettişlerin denetim sırasında gösterdiği tutum ve davranışlardan hoşnut değildir.

Sarı (2006: 5), ilköğretimde gerçekleştirilen denetimlere yönelik eleştirilerin en fazla “denetimin işlerliği” ve “müfettişlerin yeterliliği” üzerine yoğunlaştığını belirtmektedir. Mevcut sistemde her ne kadar eğitim müfettişleri öğretmen kökenli insanlar da olsa yıllardır ders vermedikleri ve okul iklimini fiziksel olarak yaşamadıkları için sıkıntıları anlamakta güçlük çektikleri ve pratik çözüm üretme noktasında yetersiz kaldıklarına dair ciddi anlamda şikâyetler söz konusudur. Bununla ilgili bir diğer

şikâyet konusu da eğitim müfettişlerinin denetim görevlerini yeterli düzeyde yerine getirmemeleri ile ilgilidir. Bu çok ciddi bir şikâyet konusu olmakta ve denetim geçiren ilköğretim okulu öğretmenlerinde her şeyden öte bir sadakat bunalımı yaratmaktadır. Olayın özellikle öğretmenlerde yarattığı psikolojik rahatsızlığı kavramak açısından ciddi öneme sahip bu durumun yoğun sıkıntılar yarattığı okul örgütüne yakın çevreler tarafından bilinen bir gerçektir.

Eğitim müfettişlerinin görevleri arasında, en önemlilerinden biri de değerlendirmedir. Değerlendirme, öğretim amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığını belirlemeye dönük eylemleri içerir. Bu amaçla, başlangıçta geliştirilen objektif ve güvenilir ölçütlere göre öğrenme hedeflerine ulaşma seviyeleri test edilmelidir. Değerlendirme, öğretim yöntemine, sürece, sonuca, konuya ve amaca göre farklı şekillerde yapılabilir. Ancak sağlıklı şekilde dönüt alınmayan bir değerlendirme etkinliğinin, beklenen yararı sağlayamayacağı açıktır. Bu anlamda sağlıklı bir değerlendirme etkinliği giriş davranışları ile sonuç davranışları arasındaki değişimin niteliğini ve yönünü yansıtmalıdır (Sarı, 2006: 7).

Denetimlerde müfettişlerin asıl görevi yeni öğretim yaşantılarının planlanması ve hedef davranışlarının belirlenmesinde öğretmene yol gösterme olmalıdır. Müfettişler, denetim sonuçlarını öğretmenlerle paylaşmalı ve onların görüşlerine önem verdiklerini göstermelidirler. Böylece öğretmenlerin öğretim yaşantılarına güdülenmesinin yanı sıra öğretim hedeflerinin daha gerçekçi bir biçimde belirlenmesi de sağlanabilir (Aydın, 1998:35).

Eğitim sisteminin bu denli ağır bir sorumluluk yüklemiş olduğu eğitim müfettişlerinin başarıya ulaşması, ancak gerekli yeterliklere sahip olması ve tanımlanmış olan görevleri istenilen nitelikte yerine getirmesiyle mümkün olacaktır. Ayrıca eğitim sistemindeki değişimlerden ve gelişmelerden öğretmenler kadar müfettişler de etkilenmektedir. Bu değişiklikler sadece program bazında değildir. Eğitim müfettişlerinin görev tanımlarında da değişiklikler olmuştur. Bu değişikliklerden en önemlisi müfettişlerin 2004 yılında ilköğretim öğretmenlerinin birinci sicil amiri olma yetkisinin kaldırılmasıdır (Milli Eğitim Bakanlığı Sicil Amirleri Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2004). Bu değişikliğin müfettişlerdeki denetim şekillerini nasıl etkilediği henüz tam anlamıyla

bilinmemektedir. Eğitim müfettişlerinin denetimlerindeki değişiklikler eğitim müfettişlerini etkilediği kadar denetlenen öğretmenleri de etkilemektedir. Öğretmenlerin eğitim müfettişleri ve eğitim müfettişlerinin denetim şekilleri hakkındaki görüşleri denetim sistemindeki aksaklıkların giderilmesi için son derece önemlidir. Bu konudaki araştırmaların çoğu öğretmen ve yönetici görüşleri alınarak yapılmıştır. Bu araştırmada ise eğitim müfettişlerinin ders denetimleri hakkında sadece sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Çünkü sınıf öğretmenleri eğitim sisteminin temelinde görev yapmaktadır ve sınıf öğretmenlerinin eğitim müfettişleri hakkındaki görüşleri denetim sistemindeki aksaklıkların temelde giderilmesinde konusunda büyük önem taşımaktadır. Araştırmayla eğitim müfettişlerinin denetim davranışlarının sınıf öğretmenleri tarafından nasıl algılandığı ve bu davranışlara ilişkin sınıf öğretmenlerinin beklentilerinin neler olduğu ortaya konacaktır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin algılarına göre eğitim müfettişlerinin yeterlikleri ortaya konarak denetim hizmetinin kalitesini artırılmasına yardımcı olacak bilgilere ulaşılabilecektir.

1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Burada sınıf öğretmeni, denetim, eğitim denetimi, eğitim müfettişleri ve ders denetimiyle ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.2.1. SINIF ÖĞRETMENİ VE NİTELİKLERİ

Sınıf öğretmeni; ilköğretim okullarının 1. kademesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitiminden sorumlu ve bütün derslerin öğretimi görevini üstlenen öğretim elemanı olarak tanımlanmaktadır. Sınıf öğretmenliği büyük sorumluluk gerektiren bir meslektir. Sınıf öğretmeni, öğrencilerine rehberlik yapmak, her sınıfın derslerini okutmak, öğrencileri bir üst öğrenime hazırlamakla yükümlüdür. Sınıf öğretmenlerinin bu işlemleri yerine getirmeleri onların birtakım niteliklerle donanmış olmalarını gerektirir. Bu nitelikler MEB’ca şu şekilde sıralanmaktadır (Çetin, 2003: 145): (1) Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda, Türk Milletinin millî, ahlakî, insanî ve kültürel değerlerini özümsemiş olmak, (2) Hür bilimsel düşünme ile sanat yaratıcılık gücüne değer vererek, insan haklarına saygılı olmak, (3) Okul, aile ve eğitim sektörleri arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlayabilecek yeterliliğe sahip olmak, (4) Beden, zihin, ahlâk ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı, gelişmeye uygun kişilik ve karakter

özelliğine sahip olmak, (5) Öğretmenliğe, öğrenciye, çevreye ve sosyal değerlere yönelik olumlu tutuma sahip olmak, (6) Öğretmenliğin gerektirdiği, genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgilerini alarak; a) Öğrencilere neyi, nasıl öğreteceğini bilen, b) Öğrencinin öğretim sürecine aktif katılımını sağlama yollarını bilen ve uygulayan, c) Öğrencilerin, öğrenmelerini yeterince ve zamanında pekiştirebilen, d) Öğrencilerin öğrenme eksiklikleri ve güçlüklerini dönemlerle belirleyip, öğrenciye gelişimlerini sağlayan, eksikliklerini tamamlaması için olanaklar sunan, ihtisas sahibi kişi olmak.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim verdiği kitlenin özel durumu nedeniyle daha hassas yaklaşımlar içinde bulunma zorunluluğunda olduğu düşünülürse, yukarıda sayılan niteliklere sahip olmayan kimselerin sınıf öğretmeni olarak atanması doğal olarak beraberinde birtakım sorunları getirecektir. Nitekim ülkemizde işin nicelik boyutu düşünülerek, değişik zamanlarda değişik uygulamalarla, sınıf öğretmenliğinin gerektirdiği niteliğe sahip olmayan öğretmen adayları, eğitim sistemine sınıf öğretmeni olarak katılmıştır (Çetin, 2003: 145).

Eğitim sisteminin tüm basamakları önemli olmakla beraber öğrencilerin özelliğinden dolayı sınıf öğretmenliği ayrı bir öneme sahiptir. Bu basamaktaki çocuğun dikkati çabuk dağılır. Yerinde duramaz, oyun oynama isteği ön plana çıkar, kişiliği de gelişme aşamasındadır, gördüğünü taklit eder ve şekillenmeye açıktır. Öğretmen onun gözünde kusursuzdur. Yeri geldiğinde anne ve babaya inanmaz ama öğretmenin asla yanılmayacağını düşünür (Ataklı, 1996: 14).

Adams ve Garret bir ilkokul öğretmeninde bulunması gereken nitelikleri sıralarken küçük çocukları sevmek ve onlarla çalışmaktan mutlu olmayı ilk sıraya koymuşlardır. Öğretmenin görevi öğrenciye bilgi vermek sonrada verdiklerini not ile ölçmek değildir. “Tıp ve mühendislik dahi olsa bütün faaliyetlerin geleceği iyi sınıf öğretmeni yetiştirmeye bağlıdır (Adams ve Garret, 1969:79, Akt: Korkmaz, 2008: 130). Sınıf öğretmenin sahip olması gereken kişisel nitelikler, samimiyet, sabır, sevecenlik, demokratiklik ve hoşgörü olmalıdır. Unutulmamalıdır ki öğrenci sevdiği kişiyi taklit eder ve onu kendine örnek alır. Otoriter tutum, mesleğe ve çocuklara ilgisizlik, olumsuz davranışlar olarak kabul edilmektedir (Demirtaş, 1992: 223, Akt: Korkmaz, 2008: 130).

Bugün sınıf öğretmeni okulda öğrencilerin bilgilendirilmesinin yanında çeşitli beceri, tutum ve davranışların kazandırılmaları sağlıklı bir kişilik geliştirmeleri için çaba gösterir. Bunu sağlayabilmek içinde öğretimi, öğrencilerin gelişim düzeylerini göz önünde tutarak planlar ve uygular. Bu amaçla ders içi ve ders dışı imkânlardan yararlanarak öğrencilerini bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişim açılarından tanımaya çalışır.

Sınıf öğretmeni; öğretmenlik görevini yerine getirmesi için gerekli bütün davranışları en üst düzeyde kazanması ve öğrencilerini ilgi ve kabiliyetleri yönünde yetiştirmek, zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel yönleriyle sağlıklı birer vatandaş olarak hayata ve üst öğrenime hazırlayıcı bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle sınıf öğretmeni olacak kimselerin dikkatli seçilmesi hizmet öncesinde ve hizmet içinde çok iyi yetiştirilmesi gerekir (Tekişik, 1997: 2).

1.2.2. DENETİM

Denetim ve teftiş sözcükleri arasında, ikincisinin Arapça olması dışında bir farklılık yoktur. Her ikisi de düzeltme-geliştirme amaçlı etkinlikler bütünüdür. İngilizcede de kontrole dayalı denetim biçimine “*inspection*” denilirken, daha kapsamlı denetim biçimine “*supervision*” denilmektedir (Başar, 2000: 8). Denetim sözcüğü eğitim literatüründe daha yeni denebilecek bir zamandan beri kullanılmaya başlanmıştır. Türk Milli Eğitim Sisteminde tarihi süreç içinde teftiş yerine denetim; denetmen yerine de müfettiş terimleri kullanılmıştır. Günümüzde yasal metinlerde ve eğitim literatüründe her iki kavram da kullanılmaktadır (Aslantaş, 2007: 23). Bu araştırmada “müfettiş” ve “eğitim müfettişi” kelimesi tercih edilmiştir.

Emberson ve Langager’e göre (1984) denetim, öğretim sanatında personelin gelişiminin sürekliliğini, personel motivasyonunu ve personele gelişmiş öğretim programını sağlayan gelişimsel bir süreçtir. Blumberg’e (1980) göre denetim, öğretimin geliştirilmesi ve öğretmenlerin kişisel ve profesyonel gelişiminin artırılmasıdır. Goldhammer, Anderson ve Krajewski (1980) ise denetimi şu şekilde tanımlamaktadır: Denetim, personel gelişimini teşvik etmek, sınıflardaki öğrenci davranışlarını etkilemek, iyi öğretimsel yaklaşımların ve materyallerinin seçimi, gelişimi, kullanımı ve değerlendirmesini geliştirmek için müfettişlere verilen görevlerdir. Alfonso, Firth, ve

Richard'a göre denetim, bir dizi kararlar, eylemler ve etkileşimler dizisidir. Dağınık veya ayrı ilişkiler topluluğu olmanın aksine ilişkinin devamlılığı anlamına gelir. Denetim, bireylerin ve grupların iş verimliliğini geliştirmek için sürekli olarak tasarlanan süreçlerin, prosedürlerin ve koşulların birleşimi veya entegrasyonudur. Denetim, işi gerçekleştiği yerde yani yakın alanda kontrol ederek ve durumlarla gerçekleştiği yerde ilgilenerak iş görmeyi ifade eder (Alfonso, Firth, ve Richard, 1981:88, Akt:Göktaş: 10).

1.2.3. DENETİMİN AMACI

Her örgütün gerçekleştirmek istediği bir amacı vardır. Örgütün başında bulunan yöneticinin temel görevi örgütü bu amaca yönlendirmektir. Bunun için de kendisine bağlı örgütün, amacının gerçekleşmesinde veya hedefe yöneltmede ne durumda olduğunu bilmek, izlemek ve denetlemek isteyecektir. Bu, denetim mekanizmasının varlığının en önemli nedenlerindedir (Çoker, 1992:65, Akt: İnal,2008:20).

Denetimin genel amaçları daha çok ülkenin eğitim felsefesine göre belirlenir. Denetimin genel amaçlarına ilişkin ortak noktalarda birleşen farklı tanımlamalarda bulunmuştur. Randall (1992: 36-37, Akt: Korkmaz, 2008: 131) ise denetimin amaçlarını; a-İlgili personelin işini iyi yapıp yapmadığını belirlemek, b-Bir kişinin işini daha iyi nasıl yapacağına yardım etmek, c-Çalışan kiralamak, çalışanı işten çıkarmak, d-Memurluk hakkı vermek, e-Terfi ettirmek, f- Ödül vermek, g-Öğretmenin öğretimsel verimliliğini arttırmak, olarak belirtmiştir.

1.2.4. DENETİMİN ÖĞELERİ

Denetim kavramının algılanması, onun öğelerinin bilinmesine bağlıdır. Denetimin ilk ögesi "*durum saptama, kontrol*" dür. Kontrol prosedürleri, tüm ihtimaller gözetilerek esnek tutulmalı, insancıl yönü teknik yönü kadar önemsenmelidir. Kontrol süreçlerinde personel beklentilerinin örgütçe, örgüt beklentilerinin de personelce algılanması ve karşılıklı anlayışın gelişmesi önemlidir (Sarı, 2006: 20).

Denetim kavramının ikinci ögesi “*değerlendirme*” dir. Kararlar için enformasyon sağlama ve karar seçeneklerine ağırlık vermeyi içerir. Öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesinin genel amacı öğretmene işin değerini belirtmektir. Değerlendirme, öğretmen yeterliliklerinin saptanmasında önemli bir boyutu oluşturur. Öğretmen değerlendirmesinin diğer önemli bir amacı ise öğretmenin başarısını etkisini ve mesleki etkinliklerini tanımak ve kanıtlamaktır. Öğretmenin değerlendirilmesindeki yargılar, öğretmenin niteliğini belirleyen kararları oluşturmaktadır (Kuran, 2002: 269). Denetim uygulamalarında müfettişlerin değerlendirme rollerini diğer rollerden daha fazla oynamaya eğilimli olmalarına karşın araştırmalar müfettişlerin bu rolü de yeterince yerine getiremediklerini göstermektedir (Burgaz, 1995: 129).

Denetim kavramının üçüncü ögesi, değerlendirme sonucu ortaya çıkacak seçeneklerden karara dönüşenlerin uygulanması şeklinde görülebilecek olan “*düzeltilme-geliştirme*” etkinlikleridir. Denetimin ağırlığını ve amacını aslında bu öge belirlemektedir. Durum saptama ve değerlendirme buna göre araç durumundadırlar. Düzeltme ve geliştirme aşaması, ilk iki aşamada elde edilmiş ve değerlendirilmiş bulgulardan yola çıkarak “*eksikliklerin düzeltilmesi, gereksiz fazlalıkların atılması, yanlışların doğruya dönüştürülmesi, amaç ve planlardan sapmaların düzeltilmesi, daha iyi süreç ve sonuçlar için öneri ve uygulamalara ulaşılması*” nın gerçekleştiği süreçtir (Başar, 2000: 6-8).

Bu algılama, denetimi, durum saptayıp raporlama aşamasından ilerilere götürmüş, çalışanlara yol gösterme ve yardım etme, amaçlarından sapmaları düzelterek etkinlikleri geliştirme, denetim eylemlerinin ağırlığını oluşturmuştur (Başar, 2000: 6-8). Eğitimsel bağlamda ise denetim, istenilen ve gereksinim duyulan yer ve zamanda sağlanan; eğitimin her düzeyinde uygulanabilen bir mesleksi ve rehberlik yardımudur. Eğitim programlarının birçok yönünü etkileyen eşgüdümlemiş bir teknik ve sosyal süreçtir (Taymaz, 1993: 2-3).

1.2.5. DENETİM TÜRLERİ

Hizmetlerin yürütülmesinden birinci derecede sorumlu olan yönetimin denetleme yolları, politik, yargı, kamuoyu ve yönetsel olmak üzere dört kısımda incelenebilir (Taymaz,2005:27).

Politik Denetim: Siyasi denetim ve Meclis denetimi adı verilen bu denetim en büyük yürütme organı olan hükümetlerin yetkileri gereği gibi kullanıp görevlerini yerine getirmede kusurlu davranıp davranmadığını veya aksayan yönleri olup olmadığını belirlemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılır. Meclis bu yetkisini soru, meclis araştırması, genel görüşme, gensoru ve meclis soruşturması yollarından biri veya birkaçı ile yerine getirmektedir. Bu denetlemeler sonucunda siyasi, idari ve adli yaptırımlar uygulanabilmektedir. Ayrıca genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mal varlıklarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Sayıştay denetler (Tortop, 1974, Akt: Çelik,2007: 50).

Yargı Denetimi: Yönetim sisteminin işleyişinden doğan uyuşmazlık ve sorunları bir çözüme bağlamak üzere Danıştay'a, idari mahkemelerine, vergi mahkemelerine ve bazı hallerde adliye mahkemelerine başvurularak dava açılabilir. Böylece herhangi bir yönetsel işlem veya eylem yargı denetiminden geçirilmiş olur (Taymaz,2005:27).

Kamuoyu Denetimi: Yönetimin çalışmaları hakkında görüş ve düşünceleri ortaya koymak üzere kamuoyu tarafından yapılan denetimdir. Bu denetimin etkili olmasında, radyo ve televizyon ve basın gibi kitle araçları ile baro, sendika, oda ve dernek gibi baskı gruplarının gelişmiş olması, bireylerin eğitim ve kültür düzeylerinin yüksek olmasının büyük payı vardır (Taymaz, 2005: 27).

Yönetsel Denetim: İdari denetim adı verilen bu denetim, denetlemeye yetkili olan üst kademe yöneticileri veya onlara denetimde yardım etmek üzere görevlendirilen uzmanlar veya müfettişler tarafından yapılır (Erdem, 1978, Akt: Çelik, 2007: 51).

Denetim, müfettişlerin görevlendirme şekline göre özel ve genel olarak adlandırılır. Genel denetim, denetim programına göre kurumların her türlü etkinliklerinin ve personelin hazırlanan plana göre müfettiş grubu tarafından denetlenmesidir. Özel denetim ise durumu özellik gösteren kurum veya personelin, makam onayına dayalı olarak denetlenmesidir. Taymaz'a (2005: 27-31) göre ise denetim türleri şunlardır:

Bireysel Denetim: Bir müfettiş tarafından yapılan denetimdir. Müfettiş kendi denetim planına uygun olarak bir veya daha fazla konuda gözlem, görüşme, inceleme, denetleme ve soruşturma yapar.

Grupla Denetim: İki veya daha fazla müfettiş tarafından yapılan denetimdir. Her müfettiş kendi uzmanlık alanındaki hizmetlerle ilgili gözlem, görüşme, inceleme, denetleme ve soruşturma yapar. Branş, daha fazla önem ve ağırlık kazanır, değerlendirme daha objektif olur.

Yakından Denetim: Müfettişlerin kurum içinde görevli bulunmaları halinde yapılan denetimdir. Müfettişlerin kurum içinde veya yanında olması halinde yapılabilir. En belirgin özelliği denetimi yapan ile denetlenen arasında kişisel ve iş ilişkilerinin sağlanmasıdır.

Uzaktan Denetim: Denetimi yapan ile denetlenen aynı yerde bulunmamaları halinde yapılan denetimdir. Bu denetimde, denetlenen hakkında veriler gözlem yolu dışında sağlanabilen kaynaklardan elde edilir. Denetimi yapan ile denetlenen arasında kişisel veya iş ilişkileri sağlanamaz (Bursalıoğlu, 1976, Akt:Ateş, 2008).

Sürekli Denetim: Sürekli denetim de bir müfettiş veya yetkili bir kişi ya da kurum devamlı olarak denetlenir. Tüm alışmalar yerinde ve zamanında izlenir; eksikliklerin giderilmesine çalışılır.

Aralıklı Denetim: Bir kurum veya kişilerin belirsiz zamanlarda denetlenmesidir. Genellikle merkezden görevlendirilen müfettişlerin yaptıkları denetimdir. Bir müfettiş çoğu kez değişik kurumlarda denetimde bulunduğunda, bir kurumun o andaki durumunu değerlendirebilir. Ancak gelişmeleri izleme olanağı bulamaz.

1.2.6. EğİTİM DENETİMİ

Alanyazında bir denetim türü olarak eğitim denetimi olarak şu tanıma yer verilmektedir: Eğitim ve oğretim hizmetinin kanun, tüzük, yönetmelik ve programlara uygun biçimde yürütülmesini sağlamak ve verimini arttırmak amacı ile yapılan denetleme, değerlendirme, rehberlik ve soruşturma sürecidir (Tekişik, 1997: 6).

Yönetim sürecinin en önemli ögesi olan denetim, eğitim kurumları arasında ilişkilerin geliştirilmesi, birlik ve bütünlüğün sağlanması ve bu alandaki yeniliklerin kurumlara aktarılması için zorunludur. Denetim, kurumların yenileşmesi ve gelişmesinde en önemli etkidir. Uzun süre denetlenmeyen eğitim örgütlerinde, yönetim etkililiğini yitirir, iş görenlerde gevşeklik ve ilgisizlik baş gösterir, amaçlarında sapmalar görülür ve ürünün nitelik ve niceliği düşer (Altıntaş,1980:10). Denetim sonuçlarıyla beslenemeyen eğitim örgütleri; yanlışlarını bulup düzeltmede eksikliklerini bilip tamamlamada problemlerinin farkına varıp çözümede gereksinimlerini öğrenip gidermede rastlantılara bağlı kalır. Denetim, bunları rastlantı olmaktan çıkarır, sistemli ve planlı hale getirir (Çakıcı, 1985: 10).

Eğitimde denetim, eğitim ve öğretimin amaçlarına en uygun yöntemleri bulmak ve ürünün nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesini sağlamak amacını güder. Üründe görülen hata ve eksiklerin giderilmesi için karar sürecini etkiler. Gerekirse kararlarda değişiklik yapılmasını sağlar. Bu değişiklik diğer süreçlere yeni bir nitelik kazandırır ve tümüyle yönetimi yönlendirir (Atay, 1987: 2).

Çağdaş eğitim denetimi, eğitim sürecindeki “anahtar” rolü nedeniyle öğretmenin geliştirilmesine de özel önem vermektedir; çünkü sistemin başarısı temelde, sistemi işletecek öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Hiçbir eğitim modeli, modeli işletecek personelin kalitesinin üzerinde hizmet üretemez. Dolayısıyla eğitim sürecinin geliştirilmesinde, öğretmenin geliştirilmesinin ve daha yeterli kılınmasının en etkili yol olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle öğretmenin çok yönlü gelişimini sağlayıcı bir ortamın yaratılması, denetimin temelini oluşturmaktadır (Atay, 1987: 3).

Çağdaş eğitim denetimi anlayışına göre, öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri, karşılaştıkları eğitim-öğretim sorunlarının çözümü için gerekli yardım ve rehberliğin denetim uygulamaları yoluyla müfettişler tarafından sağlanması temel ilke olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlerin istenilen yeterlik seviyesine gelmelerinin sağlanmasında esas görev müfettişlere düşmektedir. Denetim sistemini işleten müfettişlerin, sistem içindeki fonksiyonu, millî eğitim sisteminin amaçlarını gerçekleştirme noktasında nasıl daha etkili kılınabileceği, nelerin yapılabileceği, okul örgütlerinin amaçlara ulaşma derecesinin saptanarak gerekli öneri ve çalışmaların yapılması, süreçte etkin rol

oynayan yönetici, öğretmen, öğrenci, yöntem, teknik, program, araç-gereç vb. öğelerin amaçlara dönük etkililiklerinin meslekî yardım yoluyla nasıl artırılacağı ve amaçlara dönük olmayan ferdi sapmaların tespit edilerek giderilmesiyle ilgili faaliyetleri yerine getirmektir (Atay, 1987: 4).

1.2.7. EĞİTİM DENETİMİNİN AMACI

Eğitim denetiminin *en önemli amacı* öğrencileri ve toplumu geliştirmektir. *İkinci amaç* eğitim sisteminin her seviye ve alanında uygun eğitim programının uygulanması için liderlik davranışı sağlanmasıdır. *Üçüncüsü* ise öğrenme ve öğretmeyi destekleyecek bir ortam geliştirilmesidir. Kalite kontrolü açısından bakıldığında müfettiş öğretme, öğrenme ve yönetmekten sorumludur. Sınıfları ziyaret ederek, okulu dolaşarak, örgüt bireyleriyle konuşarak bu sorumluluğunu yerine getirmelidir. Denetimin üçüncü amacı olan öğretmen güdülenmesinin sağlanmasının sıklıkla önemsiz görüldüğü; ancak öğretmen güdülenmesinin artırılmasının okuldaki öğretim seviyesine ve okulun amaçlarına katkıda bulunacağı belirtilmiştir (Sarı, 2006: 32).

Denetimin hedefi eğitim ve öğretimin amaçlarına en uygun değer ve faaliyetleri bulmaktır. Bu hedefe göre denetim, her değerlendirme çalışması gibi amaçlar bakımından yapılacaktır. Denetimin esas iki metodu mantık ve pratik zekâdır. Mantık metodu, eğitim ve öğretimin gerçekleştirilmesi gereken amaçların tayinini öngörür. Pratik zekâ metodu ise, eğitim ve öğretim teşebbüsüne katılan herkesin, bu amaçlar hakkında fikir yürütülmesini normal karşılar (Öz, 2003: 37).

Tekışık'a (1985: 21) göre eğitim denetiminin amacı, Milli Eğitim Sistemini oluşturan her düzeydeki kurum ve kuruluşun amaçlarını gerçekleştirme doğrultusunda planlanan ve yürütülen çalışmalarını kontrol etmek, değerlendirmektir. Denetimin bir diğer amacı ise devletin eğitim hizmetinin gerçekleşmesi için gerekli önlemlerin alınmasını ve düzenlemelerin yapılmasını sağlayıcı etkinliklerde bulunmaktır. Başaran, Karabıyık ve Bozkurt'a (2003: 28) göre denetimin amacı örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci geliştirmektir. Stones'a (1985: 56) göre denetimin amaçları; a- Becerikli öğretmenler yetiştirmek, b-Öğretmen performansını değerlendirmek, c- Öğretmenlerin öğrenci öğrenmesini en iyi hale getirmelerini sağlamaktır.

Gökçe (1994) eğitim denetimin amaçlarını şu şekilde açıklamıştır; (1) Derslerin, okulun ve eğitimin amaçlarına ulaşma derecesini belirlemek, değerlendirmek ve gerekli düzeltme ve geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak, (2) Derslerin amaçlarının gerçekleştirilmesinde okul etkinliklerinin fiziksel durumunun eğitim ortamına uygunluğunu belirlemek, (3) Kullanılan yöntem ve tekniklerin amaç ve konulara uygun olma durumunu belirlemek, uygulamaları değerlendirmek, geliştirilmesi için çaba göstermek, (4) Öğretmenin yeterlik, yetenek, çaba, başarı düzeyi ve zümre öğretmenleriyle olan işbirliğini belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesi için rehberlikte bulunmak, 10- Eğitim alanındaki gelişmelerin ve bilimsel çalışmaların eğitim etkinliklerine yansımada durumunu belirlemek ve değerlendirmek,

1.2.8. EĞİTİM DENETİMİNİN İLKELERİ

Her etkinlikte olduğu gibi denetim de bir takım ilkelere bağlı olarak gerçekleştirilmelidir. Yani denetimin amaçlarına ulaşabilmesi, denetimin bağlı olduğu ilkelere uyulması ile olanaklıdır. Cengiz'e (1992: 15) göre, herhangi bir hizmet türünün yerine getirilmesi için, o hizmetin var olan özelliklerine göre önceden belirlenmiş, tecrübe ve bilimsel araştırmalarla geçerliliği ortaya konulmuş bir takım ilkeler vardır. Bu ilkeler sürekli olarak değişir, gelişir ve beslenir.

Denetim ile ilgili ilkeler literatürde bazen farklı terimlerle ifade edilmektedir. Bazı kaynaklarda ilkelerin sınıflandırılmasında da farklılıklar görülmektedir. Burada denetimle ilgili ortak ilkeler dikkate alınarak farklı bir sınıflandırma yapılmaya çalışılmıştır. Cengiz (1992: 15), Başar (2000: 11-12), Aydın (2000:23-27) ve Taymaz (2002: 38-39)' a göre denetim ilkelerini şu şekildedir:

1. *Denetim amaçlı bir etkinliktir:* Amaçsız olan her girişimin dayanaktan ve gerekçeden yoksun olduğu, sadece kayba neden olduğu bilinmektedir. Amaçsız olan denetimin de sadece kayba neden olacağı açıktır (Aydın, 2000: 23). Amaç boyutu tespit edilmemiş olan hiçbir etkinliğin nesnel ölçütlere göre değerlendirilmesi düşünülemez. O halde denetimin genelde ve özelde her faaliyetini belirleyecek olan amaçlılıktan fedakarlık edilemez Cengiz (1992: 16) ve Başar'a (2000: 10) göre, amaçlılık denetimin hem gerekçesini hem de hedefini belirler.

2. *Denetim planlı bir etkinliktir:* Planlılık her eylem gibi denetimin de ilkesidir. Cengiz'e (1992, 16-17) göre, özellikle çeşitliliği, yoğunluğu, genelde yaygınlığı dikkate alınırsa eğitim denetiminde planlılık, hayati bir ilkedir. Planlılıkta işin düşünme, amacın gerçekleştirilmesinde ara ve ana hedefleri saptama, prosedürleri iyileştirme, programlama; zaman, imkân ve mekân içerisinde atılabilecek adımların detaylı bir şekilde ortaya konulması esastır. Taymaz (2002: 39), planlılığın denetimi ve denetime bağlı değerlendirmeye rastgelelikten kurtaracağını ifade etmektedir.

3. *Denetimde süreklilik esastır:* Eğitim etkinliği sürekli bir etkinlik olduğuna göre eğitim denetiminin de sürecin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için sürekli yapılması kaçınılmaz olacaktır. Başar (1999: 11) denetim sürekliliğini bilimsel ve teknolojik gelişmelerin de zorunlu kıldığını ifade etmektedir. Eğitimin denetiminde süreklilik; öğretme-öğrenme süreci ile eğitim öğretim ortamını geliştirme, personeli yetiştirme, verimi ölçme ve değerlendirme, gelişen ve değişen yeni durumlar karşısında uygun alternatifleri seçme ve önermede bulunmak gibi görevlerin de esastır (Cengiz, 1992: 17).

4. *Denetim, denetime muhatap olan bütün ilgililerin ortak katkı ve katılımını gerektiren demokratik bir süreçtir:* Eğitim girişiminde bulunan bütün kurum ve kuruluşların amaçları doğrultusunda uyguladıkları metot ve tekniklerin bilimsel ortamın icap ettirdiği demokratik tutum ve davranışlar, gelişmeyi kolaylaştıran, ilgilileri güdüleyip etkileyen; ilgi, istek ve iştiraki artıran temel faktörlerdir (Cengiz,1992: 18). Denetim, müfettişlerin dışında ilgili personel tarafından benimsendiği oranda başarılı olur. Denetim sürecine katılan personel istekli ve denetime hazır olur, kendilerine yardım edileceğine inanır ve benimserlerse işbirliği ve iletişim kolaylıkla sağlanır (Taymaz, 2002:39). Çağdaş denetimde demokratik liderlik vardır. Denetmenin okul programlarının çeşitli yönlerinde liderlik rolü oynamaları için özendirilmesi, ancak karşılıklı güven ve saygının olduğu bir ortamda olanaklıdır (Aydın, 2000: 24).

5. *Nesnellik, denetimin vazgeçilemez ilkelerinden biridir:* Denetim sürecinde bilimsel bulgulardan yararlanmak, nesnel ölçütler kullanmak, olay ve kişiler hakkında tarafsız olabilmek, yargıları sayısallaştırmak ve duygusal davranmamak gerekir (Başar, 1998: 11).

6. *Eğitim denetiminde içinde bulunulan koşullara ve karşılaşılan durumlara göre hareket etmek esastır:* Durumsallık ve görelilik olarak adlandırılabilir olan denetim ilkesi mutlaklık karşıtıdır. Durumsal farklılıklar, edimin nitelik ve nicel düzeyini etkileyerek aynı bireylerin, farklı yer ve durumlarda farklı görülmelerine yol açabilir. Bu görülme değerlendirmeye aynen yansır, değerlendirme sonuçları yol gösterici olacak yerde yanıltıcı olabilir (Başar, 1998: 11-12). Çağdaş eğitim denetiminde, her durum ve koşulda geçerli en etkili tek bir denetim modeli ve tekniğinin olabileceği kabul edilmemektedir. Belli bir durum ve koşulda etkili ve başarılı olan bir model ve tekniğin, başka bir ortamda başarılı olmaması muhtemeldir (Aydın,2000:25-26). Denetimin toplumsal bir faaliyet olduğu nazara alındığında, amaç, metot, kişi ve kurumsal özellikler; kurum ve çevresinin imkân ve şartları; karşılaşılan sorunlar ve sorunların nitelikleri birbirinden farklı olacağından esnek yaklaşım denetim için akılcı ve doğru bir ilke olacaktır.

7. *Açıklık, önemli denetim ilkesidir:* Bu ilke, amaçlarda ve süreçlerde görevlilerden neler beklendiğine ilişkin olduğu kadar müfettiş eylemlerinin yöntem süreç ve sonuçlarındaki açıklığa da ilişkindir (Başar,1998: 12). Modern yönetim ilkelerine göre, görevlilerden neler beklendiği açık seçik ortaya konulmalıdır. Durumun tespiti, ölçülüp değerlendirilmesi ve gelişiminin planlanması birlikte yapılır (Cengiz, 1992: 19). Açıklık denetleyenlerle denetime maruz kalanlar arasında kuşkuları, önyargıları ve dedikoduları da ortadan kaldırarak ortaya çıkması muhtemel gerilim moralsizliği de engelleyebilir. Açıklık tarafsızlığı, taraflar arasında güveni ve işbirliğini de olumlu yönde etkileyebilir.

8. *Eğitim denetiminin önemli ilkelerinden biri de işbirliğidir:* Denetimin etkinliği, oluşturulan ve devam ettirilen etkileşim ile doğrudan ilgilidir. Denetimin etkili olması, müfettiş ile personelin karşılıklı olarak anlaşabilmelerine, aralarında etkili bir iletişim sağlanmasına, denetim konusu ile ilgili hususlarda devamlı etkileşimin bulunmasına dayanır (Taymaz, 2002: 39). Çağdaş eğitim denetimi işbirliğine dayanır. Çağdaş denetim yaklaşımlarında “biz” ve “bizim” yaklaşımı izlenir. İstendik sonuçların elde edilmesinin, çabaya katılan bireylerin tümünün istekle ve etkili bir şekilde çalışmalarına bağlı olduğu görüşü benimsenmektedir (Aydın, 2000: 25).

Aydın (2000: 24-27), yukarıda belirtilen eğitim denetimi ilkelerine ek olarak denetimin çağdaş bir etkinlik olarak ele alınması gerektiğini ifade ederek, çağdaş eğitim

denetiminin bir takım ilkelere bağı olduğunu belirtmektedir: Çağdaş denetim; (1) öğrenme ve öğretme ortamını bir bütün olarak ele alır. (2) Hareket noktası, eğitim ortamının ivedilik taşıyan sorunlarıdır. (3) Grup yaklaşımını öngörür. (4) Öğretmenlere kendilerini kanıtlama olanağı tanınır.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin (Tebliğler Dergisi, 2001: 66) altıncı maddesinde kurumların rehberlik ve denetiminde göz önünde bulundurulacak ilkeler şu şekilde sıralanmaktadır: (1) Rehberlik ve denetim; kontrol, düzeltme ve geliştirme amaçlı yapılır. (2) Yetkiden çok, etkiyi, özendirmeyi, ödülü, işbirliğini ve katılımı içerir. (3) Eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin bütünü ile ilgilidir. (4) Yönetici, öğretmen ve diğer personelin meslekteki yeterliliğini geliştirmesine yardım eder. (5) Bireysel farklılıkları ve çevre koşullarını dikkate alır. (6) Bilimsel ve objektif esaslara dayanır. (7) Sistemi amaçlarına uygun olarak yaşatmayı, madde ve insan kaynaklarının en verimli bir biçimde kullanılmasını esas alır.

1.2.9. EĞİTİM DENETİMİNİN TÜRLERİ

2508 Sayılı Tebliğler Dergisinde eğitimde denetim türleri üç kısma ayrılmıştır:

a) *Kurum Denetimi*: Kurum denetimi, kurumların sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenlerin tespit edilerek gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanılma durumunun gözlenerek yerinde ve etkili bir şekilde kullanılmasının sağlanması, eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretme-öğrenme ve yönetim sürecinin etkili hâle getirilmesi için objektif verilere kanun, tüzük, yönetmelik, genelge, emir ve kararlara dayalı olarak gözlenmesi kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilerek geliştirilmesidir.

b) *Seminer ve Kurs Denetimi*: Öğretmenlerin, öğretim yılı sonunda ve öğretim yılı başında belli bir plân ve programa bağı olarak yaptıkları çalışmalar ile örgenci

başarısını artırmak amacıyla yapılan ders dışı kurslar denetlenir. Denetim sonunda yapılan çalışmalarda ilgili rapor düzenlenir.

c) *Öğretmen Denetimi*: Kurumlarda görevli öğretmenlerin başarı durumları sınıf veya ders denetimi yapılmak suretiyle değerlendirilir. Sınıf veya ders denetimleri ilköğretim amaçlarını gerçekleştirmek için eğitim ve öğretim faaliyetlerinin meydana gelişini gözlemek üzere dersane ve laboratuvarlarda yapılır (T.D.Sayı: 2508).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesine göre ise denetim kurum ve ders denetimi olarak ikiye ayrılmaktadır.

1.2.9.1. KURUM DENETİMİ

Eğitim etkinliklerinin güçlendirilmesi için, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kurumlara iletilmesinde, kurum çalışmalarının güçlendiren veya zayıflatan nedenlerin belirlenerek gerekli önlemlerin alınmasında kurumun madde ve insan kaynaklarının etkili ve verimli kullanılmasında kurum denetimi önemli bir yere sahiptir (Taymaz, 1997:129).

Müfettiş kurum denetimi ile kurumda çalışan bireyler arasındaki iletişimi sağlar. Ayrıca kurumdaki iş bölümünü, kurumun çevre ile olan ilişkilerini, kurumun karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümlerini değerlendirir.

Eğitim yöneticilerinin tasarladıkları planlar okullarda uygulanmakta, izlenmekte, sınanmaktadır. Okul, eğitim sisteminin en işlevsel parçasıdır. Tasarlanan planların amaçlara ulaşmasının sağlanması ve gerekli düzeltme geliştirmelerin yapılabilmesi için okullarda gerçekleştirilen etkinliklerin denetlenmesinin gerektiği söylenebilir. Bu etkinliklerin büyük bir kısmı sınıfta öğretmenlerce gerçekleştirildiği için öğretmen denetiminin önemli olduğu düşünülebilir (Açıkalın, 1997: 1–2).

1.2.9.2 DERS DENETİMİ

Ders denetimi, öğrenme ve öğretme sürecini geliştirmek için, öğretmene yol göstermek, öğrenci başarılarını bilimsel yöntemlerle ölçmek ve değerlendirmek, okullarda yapılan öğretimlerde birlik ve bütünlüğü sağlamak ve öğretmenlerin

eğitimdeki başarılarını tespit etmek amacıyla, yapılan planlı, programlı, eylemler bütünü olarak tanımlanır. Ders denetimi, sınıf içi etkinlikler üzerinde odaklanır (Karakaya, 1988:87).

Ders denetimi, okullarda genel denetimler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılır. Aynı zamanda öğretmenlerin kendi alanlarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemleri, bunları uygulamadaki yeterliliğini, öğrencilerin yetişme düzeylerini incelemeyi ve değerlendirmeyi amaçlar.

Ayrıca ders denetimi, öğretmenin öğretim yapma ve ders vermedeki başarısını değerlendirmenin yanı sıra, öğretmenin eksikliklerini giderme, yeteneklerini geliştirme, mesleğe ve çevreye uyumunu sağlama, yenilik ve değişikliklerini de kapsar (Taymaz, 2002: 114).

1.2.9.2.1. Ders Denetiminin Amaçları

Ders denetiminin amaçları denetimin genel amaçları içinde yer almakta ve Taymaz (2002: 160) tarafından şu şekilde sıralanmaktadır: (1) Öğretmenin, öğretimdeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek. (2) Öğretmenin öğretimdeki eksik yönlerini belirlemek, giderici önerilerde bulunmak. (3) Öğretmenleri görevlerini en iyi şekilde yapmaya özendirmek. (4) Öğretmene karşılaştığı sorunları çözümlenmede yol göstermek.

Ders denetiminde temel amacın öğretmenlere yardım etmek olduğu söylenebilir. Şüphesiz öğretmene yardımcı olmanın temel amacı da öğrenme öğretme sürecinin geliştirilmesidir (Seçkin, 1998: 209). Bu temel amaç doğrultusunda, öğretimi iyileştirmek için öğretmenin sınıf içindeki davranışlarının etkilenilmesi, öğretimle ilgili materyal ve yöntemlerin seçilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılmasında ona yardımcı olunması ve ona liderlik yapılması amaçlanmıştır (Şişman, 2002: 51).

1.2.9.2.2. Ders Denetiminin Yapılması

Sınıf, okulda öğretimin gerçekleşmesinde en temel mekânlardan biridir. Hatta Spears'a göre sınıf okulda öğretme durumunun kalbidir ve bu nedenle ders denetimi de genellikle sınıfta gerçekleştirilir. Ders ziyaretleri yalnızca eğitimsel planın izlenmesi,

öğretimin bazı evrelerine katkı, öğrencilere yardım, geleceği planlamaya öneriler almak için gerçekleştirildiği gibi öğretmenin isteği üzerine sadece iş doyumunu sağlamak için de yapılabilir (Spears,1956,Akt:Yalçınkaya,1992:44).

Derse girmeden önce öğretmene haber verilmesi ve hatta öğretmenle birlikte planlama yapılması da müfettişin dersten önce gerçekleştirmesi gereken etkinliklerden birisidir. Ders ziyaretinin, öğretmenin kendini daha iyi hissedeceği ve daha iyi performans sergileyebileceğini düşündüğü zaman gerçekleştirilmesi daha verimli olacaktır. Böylelikle bir güven ortamı oluşmuş olur ve öğretmen dersine girilmesi konusunda daha istekli hale gelebilir (Spears, 1956, Akt: Yalçınkaya, 1992: 45).

Müfettiş, sınıfa öğretmenle birlikte girmeye özen göstermeli ve sınıfta da dikkat çekmeyecek bir şekilde uygun yere oturmalıdır. Diğer dikkat etmesi gereken bir husus da derste çok fazla not almaktan kaçınmasıdır. Kısa notlar alıp sınıftan çıktıktan sonra yorumlayabilir. Çünkü onun sınıfta sürekli not alır vaziyette olması hem öğretmen hem de öğrencileri rahatsız eder. Ayrıca dersten birlikte çıkılmasına da olabildiğince dikkat edilmelidir (Burton, 1923: 406, Akt: Sarıkaya, 2008: 32).

Ders öncesinde olduğu gibi dersten sonra da öğretmenle görüşme yapılması gerekmektedir. Görüşmenin öncelikle bireysel olarak yapılması önemlidir. Öğretmenlerle, onların olumlu ve olumsuz yönlerinin paylaşılması ve birlikte denetimin genel bir değerlendirmesinin yapılması gerektiği düşünülmektedir. Müfettiş bu süreçte tutum ve davranışlarına özen göstermeli, iyi ilişkiler kurmalı ve becerilerini sergileyebilmelidir (Başar, 1995: 40).

Taymaz (2002: 162), bir öğretim kurumunda öğretmenin ders denetiminin belirlenen kurallara uygun olarak aşağıda sıralanan işlemlerle yapıldığını belirtmektedir: (1) Denetim planı hazırlanır. (2) Öğretmenle ön görüşme yapılır. (3) Sınıfa öğretmenle birlikte girilir. (4) Yapılan öğretim izlenir. (5) Ders dışı etkinlikler incelenir.(6) Öğretmenle görüşülür. (7) Öğretmen teftiş formu doldurulur.

Ders denetiminde gerçekleştirilmesi gereken etkinlikleri denetim öncesi, denetim esnası ve denetim sonrası etkinlikler olarak gruplandırmak mümkündür. Bu durumda, denetim planının hazırlanması, öğretmen hakkında bilgi alınması, ders planı ve

hazırlıkların incelenmesi ve denetim zamanının öğretmene duyurulması denetim öncesinde müfettişlerin gerçekleştirdiği etkinlikler sınıfına girmektedir. Derse öğretmenle birlikte girilmesi, öğrencilerle tanışılması, uygun bir yere oturulması, sınıfta olumlu bir hava yaratılıp sınıfın bir üyesi gibi davranılması, dikkatli gözlem yapılarak öğretim etkinliklerine katılması ve dersin sonuna kadar beklenerek dersten öğretmenle birlikte çıkılması denetimi esnasında gerçekleştirilen etkinliklerdendir. Denetim sonrasındaki etkinliklerin ise ödev ve sınav belgelerine bakılması, ders dışı etkinliklerin incelenmesi ve öğretmenle görüşülüp öğretmen denetim formunun doldurulması olduğunu söylemek mümkündür (Yalçınkaya, 1992: 44).

1.2.9.2.3. Ders Denetiminde Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar

Ders denetiminin amacına ulaşabilmesi bazı hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. MEB İKRTY' nin (1991) 27. maddesine göre resmi ve özel ilköğretim okullarında görevli sınıf ve ders öğretmenlerinin denetiminde göz önünde bulundurulacak esaslar şu şekildedir: (1) Öğretmenin denetiminden önce, yöneticiden öğretmen hakkında bilgi alınır. (2) Denetimi yapılacak öğretmen ile denetimden önce görüşülür. (3) Müfettiş sınıfa öğretmenle birlikte girer. (4) Müfettiş denetim sırasında sınıfın bir üyesi gibi davranır. (5) Müfettiş denetim sonunda öğretmenle görüşür. (6) Denetim sonunda zümre ve şube öğretmenleri ile ayrı ayrı veya birlikte toplantılar düzenlenir. (7) Sınıf ve branş öğretmenlerinin denetimi de stajyer öğretmenlerin en az üç ders saati diğer öğretmenlerin en az iki ders saati denetimi esastır.

1.2.10. EĞİTİM MÜFETTİŞİ

Eğitim her toplumun hayatında öyle önem kazanmıştır ki, onu denetlemek ve işletmek üzere bir yönetim mekanizmasının kurulması şart olmuştur (Browne,Cramer, 1977: 24, Akt: Ateş, 2007: 18). Müfettişlerin eğitim sistemi içerisindeki yerlerini sorgulayıcı bir bakış açısı geliştirebiliriz. Ancak, öğretmenin her zaman bir rehber gereksinim duyabileceği unutulmamalıdır. Öğretmen ne kadar iyi yetişirse yetişsin onun da eğitsel gücünün bir sınırı vardır. Bu sınır içinde öğretmenin etkili çalışabilmesi, ona yardım edebilecek nitelikte yetişmiş yönetmen, denetmen ve uzmanlara bağlıdır (Ataunal,2003: 114). Değerlendirme değişik kişiler tarafından değişik yöntemlerle

yapılabilmektedir. Eğitim sisteminde denetleme, müfettiş adı verilen değerlendirme yapmak amacıyla özel olarak görevlendirilmiş kişiler tarafından yapılır (İlgar,1996:49).

Bir okulu okul yapan içindeki çalışanlardır. Bunlar nitelikli, yeterli olmadıklarında okulun binasının eğitim araçlarının nitelikli olması okulun iyi olmasını sağlayamaz. Ayrıca okulun içinde çalışan öğretmenin nitelikli olması da yetmemektedir. Çünkü çağımızın eğitim sorunları karşısında öğretmene bu zor işinde yardım edecek yönetmene, denetmene, uzmana gereklilik vardır (Başaran, 1982: 136). Müfettişler, öğretmenlere mevcut sınırlamalar içinde (yasal, mevzuat) kavramları anlamaları ve kendi öğretim yöntemlerini bulmaları için yardım eden kişilerdir (Olivia ve Pawlas, 2004: 38 Akt:Gökalp, 2010: 51). Müfettişlerin rolleri eğitimsel konularda danışman, öğüt vermek için yardımcı ve destekleyici bir şekilde meslektaşlarıyla çalışmaktır.

1.2.10.1. Müfettiş Kavramı

Müfettiş, öğretmenleri sınıfta ziyaret eden, öğretimlerini gözlemleyen, öğretimleri konusunda yargılarda bulunan ve tavsiye öneren kişidir. Müfettiş, okullardaki öğretim programı ve öğretimle ilgili etkinlikleri denetleme sorumluluğu olan kişidir.

Olivia ve Pawlas (2001) iki çeşit müfettiş türünden bahsetmiştir. Bu müfettiş türlerinden ilki birçok konuda bilgi sahibi olan genelci müfettişlerdir. Genelci müfettişler birçok konuda veya birçok sınıf seviyesinde öğretmenleri denetleme sorumluluğuna sahip olan denetmenlerdir. Genelci müfettişler en az bir öğretim alanında deneyim ve uzmanlığa sahiptir. Genellikle özel bir eğitim almadıkları alanları da denetlerler. Genelci müfettişler öğretim alanında uzmandırlar. Etkili öğretim metotlarının neler olduğunu bilirler. Ayrıca bir öğretmenin dersi ne zaman iyi sunduğunun farkındadır ve planlamanın verimliliğini yargırlar. Bunun dışında genelci müfettişler (Akt: Gökalp, 2010: 50): (1) Öğrenme teorilerini bilir. (2) Ölçme değerlendirme prensiplerine aşinadır. (3) Görsel materyallerin kullanımını anlar (4) Öğretim programını iyi bilir (5) Disiplin problemine sahip olan öğretmenlere yardım eder.

Bir diğerk müfettiş türü ise bir alanda uzman olan uzman müfettiştir. Uzman müfettiş (Akt: Gökalp, 2010: 51): (1) Belirli bir seviyede ya da konuda derin bilgi ve deneyime sahiptir. (2) Öğretimdeki modern teknikleri ve en son akımları bilir. (3) Uzman müfettişin asıl hünere prensipleri ve teknikleri belirli bir alanla ilişkilendirebilmesidir. (4) Öğretmenin değerlendirme tekniklerini belirli bir alana uygulamasına yardım eder. (5) Sadece belirli bir alana ilişkin öğretim programı ve öğretim bilgisine sahiptir.

1.2.10.2. Eğitim Müfettişinin Yeterlikleri

Eğitim müfettişleri, görevlerini yerine getirebilmesi için bir takım yeterliklere sahip olması gerekir. Bu yeterlikler üç grupta toplanabilir. Uzman olarak teknik, insan ögesi ağırlıkta olan bir sistemde insancıl, sorunlara çözüm bulan ve değerlendiren birey olarak karar yeterlikleridir (Taymaz,2002: 41). a) *Teknik Yeterlikler*: Göreve ilişkin etkinlik alanlarındaki teknik bilgi, beceri ve tutumları kapsar. Teknik yeterlik içinde göreve yönelik kullanılacak yöntem, teknik ve süreçler vardır. b) *İnsancıl Yeterlikler*: Birey veya grupları anlama, moral yükseltme, güdüleme becerileri olarak kabul edilebilir. Birlikte çaba oluşturma, inanç ve tutumları, bunların kullanılış yöntemlerini belirleme, bireysel farklılıkları dikkate alma, insan ilişkilerine yönelik özellikler olarak sayılabilir. c) *Karar Yeterlikleri*: Yapılacak olan çalışmaları planlara sorunlara çözüm bulma, amaçlara ulaşma derecesini saptamak üzere yargıya varma sürecidir. Karar yeterliği yalnız karar verilmesine kadar olan aşamayı değil, kararın uygulanması ve değerlendirilmesini de kapsar.

1.2.11. EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN ROLLERİ

Müfettişlerin görevlerini yerine getirirken üstlenmesi gerektiği bazı roller vardır. Bunlar; yöneticilik, liderlik, öğreticilik, rehberlik, araştırma ve soruşturmadır (Taymaz, 2002: 47).

1.2.11.1. Yöneticilik

Yönetim, amaçların etkili ve verimli bir biçimde gerçekleştirilmesi maksadıyla bir insan grubunda işbirliği ve koordinasyon sağlamaya yönelik faaliyetlerin tümünü

ifade eder. Eğitim politikalarının uygulanmasından sorumlu olan eğitim yöneticileri, eğitim sürecinin ülke çıkarları doğrultusunda ve çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak yürütülmesine gerekli katkılarda bulunabilmek için başarılı yönetsel eylemlerde bulunmak zorundadırlar. Başarılı yönetsel eylemlerde bulunabilmek, örgütteki insan ve madde kaynaklarının etkili bir biçimde kullanılmasını gerektirir. Bu da eğitim yöneticisinin her şeyden önce, bazı yeteneklere, niteliklere ve yönetim kuram ve süreçleri konusunda, en azından, temel bilgilere, kısaca yöneticilik yeterliliklerine sahip olmasına dayanır (Kaya, 1996: 132).

Yöneticinin görevi, örgütü amaçları yönünde yaşatmaktır. Bu amaçla yönetici, kararlar verir, bu kararların uygulanışını planlar, planların yürütülmesi için gerekli örgütsel düzenlemeleri yapar, çalışmaların yürütmesi için yetki ve etkisini kullanır, çalışanlar arasında iletişim kurar, çalışmalarını eşgüdümleyerek ve yapılanları değerlendirir. Bu yönetsel eylemler, yönetim süreçleri olarak adlandırılmışlardır (Başar,2000:52). Eğitim müfettişlerinin, öğretmen, yönetici ve üst kademeler arasında bütünleştirici ve uzlaştırıcı rol oynaması, milli eğitimin amaçlarının ne derece gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi, değerlendirilen kişi ve grupları değerlendirme sürecine katan ortak bir model uygulanması, yetki yerine etki gücünün kullanılması, öğrencilerin disiplin ve devam durumlarında karşılaşılan sorunların incelenmesi ve çözümünde ilgililere yardım edilmesi, kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerin doğru anlaşılmasının sağlanması ve bakanlığın eğitim politikasının yöneticiler, öğretmenler ve çevre tarafından anlaşılmasının sağlanması konuları üzerine yoğunlaşmaktadır (Atay, 1995: 98).

1.2.11.2. Liderlik

Kavramsal bakımdan lider, önde giden, yol gösteren, öğreten, aydınlatan bir kimse olduğu kadar, aynı zamanda birlikte olduğu kişilerin istek ve ihtiyaçlarını zamanında sezinleyip bunları örgütleyen, yöneten yaratıcı bir kişi olarak tanımlanabilir (Gümüşeli, 1996: 1). Lider başkalarını belirli bir amaç doğrultusunda davranmaya sevk eden, etkileyen kişilerdir (Koçel, 1999: 423). Aydın'a (1998: 239) göre liderler, grupta bulunan bireylerden daha çok, grubun tutum ve düşüncelerini etkileme eğilimindedirler.

Müfettiş görevini yaparken bir statü ve grup lideri durumundadır. Atanma ve görevlendirme, örgütteki yeri ve sorumluluğu açısından bakıldığında bir statü lideridir.

Görevini yerine getirmede çalıştığı ortam, kişiler ve şekli dikkate alındığında bir grup lideridir. Denetim hizmetlerinde her iki kaynaktan aldığı yetkiyi kullanır. Kurumlarda müfettişlerin rolü ve nitelikleri konusunda yapılan araştırmalar, denetimin yararlı ve etkili olabilmesi için, müfettişlerin bazı liderlik özelliklerine de sahip olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır (Karagözoğlu, 1977: 47, Akt: Taymaz, 2002: 49).

Eğitim müfettişi örgütteki görev yapısını, kurumun ve çevrenin özelliklerini çok iyi bilmeli, kurumdaki özel ve genel amaçların, bunlara ulaşma yollarının neler olduğunu açıkça ortaya koymalıdır. Grubun gereksinimleriyle okulun amaçları arasında ilgi kurabilmelidir. Bunların binişimi artırıldıkça oluşan amaç birliği, çabaların daha etkili ve verimli olması sonucunu doğurabilir. Türk eğitim örgütü merkezden yönetimli olduğundan Türkiye’de eğitim müfettişlerinin, liderliğin yapıyı kurma boyutunda eylemde bulunabilme olanakları çok sınırlıdır. Merkezden yönetilen örgütlerde yapıyı kurma kararları da daha çok merkezden verilir. Eğitim müfettişi, merkezce belirlenen kalıp kanal ve prosedürlere uymak zorundadır. Bu boyutta bir eylem olarak müfettişe yalnız takdir hakkını kullanabilmek kalır. Ama liderlik davranışının ikinci boyutu olan anlayış göstermede müfettişin çok geniş bir eylem alanı vardır. İnsan ilişkilerini içeren bu boyutta öncelik insana değer vermektir (Başar, 2000:50-51).

1.2.11.3. Rehberlik

Çağdaş denetim anlayışında, müfettişin en önemli rolü rehberlik rolüdür. Müfettişin en önemli görevi okuldaki öğretim faaliyetlerinin verimliliğini arttırmak için öğretmene yardım ve rehberlik etmektir. Öğretim sürecinin gerçekleştirildiği her faaliyette öğretmenin yanında olmak denetmenin temel sorumluluklarından birisidir (Karagözoğlu, 1997: 27).

Müfettişin yardımı rehberlikten öne alması, öğüt vermek yerine sorunların çözümünde yardımcı olması daha etkili bir görünüm yaratır. Rehberlik ve yardımın koşullarından biri bireyi, sorunu ve çözüm çevresini tanımaktır. Sorunun kaynağı nerde olursa olsun rehberlik ve yardım müfettişin görevidir. Eğitimle ilgili olmayan sorunlarda da müfettiş bu görevini yerine getirmelidir. Çünkü bu tür sorunların eğitsel çabaları etkilemesi kaçınılmazdır. Görevlerle ilgili olmayan sorunlarda da müfettişin

yanında bulması, öğretmenlerin sorunlara dayanma, onları çözmeye güçlerini, örgüte bağlılıklarını arttırır (Başar, 1993: 43).

Eğitim sürecinin bir ögesi olan rehberlik, karara giden yoldaki danışım hizmetleri olarak tanımlanabilir (Başar, 2000: 70). Rehberlik hizmetleri, bireylerin yeteneklerini, ilgilerini, gereksinimlerini, var olan çevresel olanaklarını anlamalarını sağlayarak, öz gerçeklerini, her türlü sorunu dengeli, doyurucu düzeyde ve sağlıklı yollarla çözebilmelerini, kapasitelerini geliştirerek kendilerini yöneten bir kişi durumuna gelmeleri için onlara yapılan düzenli, sürekli ve üst düzeydeki bireysel yardımları kapsar (Ecevit, 1996: 3).

Rehberlik rolüne ilişkin olarak müfettişlerden beklenen davranışlar, okulun amaçlarının öğretmenler tarafından gerektiği şekilde anlaşılmasını sağlamaları, uygulanan yöntem ve tekniklerin geliştirilmesinde öğretmene yardımcı olmaları, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaları, öğretmenlere kendilerini gerçekleştirme ve daha iyi öğretim araç ve yöntemlerini kendi kendilerine bulmaları için yardımcı olmaları ve onlara kendilerini değerlendirme alışkanlıkları kazandırmaları olarak sıralanabilir (Atay, 1995:93).

Denetimin ilk hedefi, öğretmeni, kendine mesleksi yön verecek bir duruma getirmektir (Bursalıoğlu, 1999: 128). O halde rehberlik, denetimin en önemli unsurudur. Müfettişin en önemli görevi okuldaki öğretim faaliyetlerinin verimliliğini artırmak için öğretmene yardım ve rehberlik etmektir. Öğretim sürecinin gerçekleştirildiği her faaliyette öğretmenin yanında olmak müfettişin temel sorumluluklarından birisidir (Akış, 1999: 31).

Denetim, mesleki rehberlik ve yardım sağlama yoluyla okulların başarısında ve ürünün niteliğinin artırılmasında anahtar rol oynar. Eğitimde yapılacak denetimin kontrolden çok yönlendirme ve geliştirme etkinliklerine dayalı olması, eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleştirilmesine olan katkısını artıracak ve öğretmenlerde temel öğrenme ve öğretme becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır (Tülü, 1998:10). Bu da çağdaş eğitim denetimin temel amacıdır.

Eğitim mufettişi, sorunları çözümlenerek etkenlerini ve kaynaklarını ortaya koyabilmeli, gerektiğinde uzlaştırıcı yöntem ve olanak bulucu olabilmelidir. Olanak, çoğu kez kurum sınırları veya çevresi dışına çıkmadan bulunabilir. Mufettiş, bireysel sorunların çözümü için de gerektiğinde il veya merkez örgütü üzerinde etkisini kullanabilmelidir. Bu kullanım mufettişin yeterliklerine bağlıdır (Başar, 2000: 71).

Mufettişin meslekî yardım ve rehberlikle ilgili başlıca rol davranışları çeşitli yazarlarında görüşleri dikkate alındığında aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Karagözoğlu, 1997:169): (1) Eğitim-öğretim çalışmalarının plânlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde öğretmene yardımcı olma, (2) Öğretim amaçlarına uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesinde yardımcı olma, (3) Öğrencilerin gelişmelerinin sağlanmasında bireysel ayrılıkları dikkate alma ve gerekli önlemleri almada yardımcı olma, (4) Mesleki yayınlarını tanıtmaya ve bunları okumaya teşvik etme, (5) Öğrenci başarılarını uygun tekniklerle ölçme ve değerlendirmede öğretmenlere yardımcı olma, (6) Karşılaşılan her türlü eğitim ve öğretim problemlerinin çözümlenmesinde başvurulacak bir eğitim danışmanı olma.

Mufettişin rehberlik ve yardım rollerini, şüphesiz ki yukarıdakilerle sınırlamak imkânsızdır. Yukarıda sadece bir genelleme yapılmıştır. Mufettişin öğretmene, eğitim-öğretim konusunda yapacağı yardımın çok geniş bir alanı kapsadığı ortadadır. Rehberlik, bireyin içinde bulunduğu ortama uyum sağlaması, sorunlarını çözmesi ve olgunlaşması için yapılan yardımdır. Rehberlik, her bireyin yeteneklerinin ve kapasitesinin en üst düzeye ulaşacak biçimde geliştirilmesini demokratik bir anlayış içerisinde sağlamaya yönelik olarak eğitim program ve uygulamalarını, bireysel olanakları ve uzmanların hizmetlerini kapsayan husustur (Balcı, 2007: 37) .

Denetimde yapılan rehberlik, bireyin kendisini ve çevreyi tanıması, bireysel sorunlarını çözmesi, karar vermesi, bulunduğu ortama uyum sağlaması, kendisini geliştirmesi ve mutlu olması için yapılan çalışmadır. Mufettiş, rehberlik ve yardım sürecinde davranışlarına ayrı bir özen gösterme durumundadır. Denetlenen ya da sorun yaşayan kişinin moral ihtiyacı vardır ve kişi becerikli olduğu konularda bile beceriksiz davranmaya, derse ve ders dışı çalışmalara karşı isteksiz olmaya, işe geç gelmeye, devamsızlık yapmaya başlar. Bazı insanlar, yardım gereksinimlerini belli etmektan kaçınırlar. Mufettişin bunları bulabilmesi, ilgi ve duyarlılığı gerektirir. Birey, konuşma

gizliliğinin sağlanacağı konusunda güven duymalıdır. Müfettiş, karşısındakine saygı göstermeli, öğrendiklerini kötüye kullanmamalı, onlardan, başka amaç için yararlanmamalıdır. Rehberlik ve yardım görüşmelerinde rahat bir ortam yaratılmalı, sorgulama havası verilmemeli, görüşme aceleye getirilmemelidir. Müfettişin amacı danışanın gücünü artırmak, onu özgür ve sorumlu yapmak olmalıdır. Nesnelliğin sağlanması için sorunların, kişisel görüşlerden ayrı tutulması da gerekir (Başar, 2000: 71-72).

1.2.11.4. Öğreticilik

Öğreticilik rolünün rehberlik rolünden farkı bireysel değil, daha çok gruba yönelik olmasıdır. Toplum ve meslekteki değişme ve gelişmeler, hizmet öncesi eğitimin yetersizliği, bireysel gelişme ve yükselme gereksinimleri, görevlerdeki tekdüzelik hizmet içi eğitimi gerekli kılan nedenlerin başlıcalarıdır (Başar, 2000:73).

Eğitim müfettişinin, hizmet içi eğitim çabalarında kullanabileceği yöntemler olarak seminer, konferans, örnek ders, toplantı, gezi, film izleme, kaynak kitap çalışmaları sayılabilir. Müfettiş görev süresince karşılaştığı her öğretebilme durumunu bir hizmet içi eğitim fırsatı olarak görmeli, hizmet içi eğitimi, örgün yöntemler dışında gerçekleştirebilmelidir. Müfettişini hizmet içi eğitime önce kendinden başlaması görüşü de onun bu konudaki rollerinin önemli bir boyutunu ortaya koyar (Başar, 2000:75).

Öğreticilik rolüne ilişkin olarak müfettişlerden beklenen davranışlar, öğretmen ve diğer personelin yetişme eksikliklerini belirlemeleri ve bu konuda önlemler almaları, öğretmenlerin işbaşında yetişmelerini sağlamak için mesleki toplantılar düzenlemeleri, örnek dersler vermeleri ve olanaklar ölçüsünde öğretim personeli için hizmet içi eğitim sağlamalarıdır (Atay, 1995: 56). Bu da müfettişlerin eğitim alanındaki yeni gelişmeleri, ilerlemeleri, yeni yöntem ve teknikleri sürekli olarak takip edip öğrendiklerini eğitim iş görenlerine aktarmalarını ve böylelikle eğitim sürecinin yenileşmesine katkıda bulunmalarını gerektirir.

1.2.11.5. Araştırma

Eğitim müfettişlerinin görevlerinden birisi de eğitimle ilgili konularda bilimsel araştırmalar yapmaktır (Başar, 2000: 75). Okul yöneticilerine ve öğretmenlere kaynaklık yapabilmeleri için, müfettişler eğitim alanındaki gelişmeleri sürekli olarak takip etmek durumundadırlar.

Araştırma rolü kapsamında müfettişlerden beklenen en önemli davranışlar, öğrencinin eğitim gereksinmesi ile mevcut programın karşılaştırılmasına dayalı olarak geliştirilmesi gereken alanları saptamak, eğitim ve öğretimde verimliliğin artırılması, sürekli olarak geliştirme sağlanması için gerekli araştırmalar yapmak ve sonuçlarından yararlanmak, kişi ve grupların istek, gereksinme ve dileklerini saptamak, değerlendirmek ve üst makamlara sunmak, okuldaki eğitime ilişkin olarak çevrede yapılan eleştirilerin nedenlerini araştırmak ve değerlendirmek, yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer personelin gelişimlerini değerlendirerek mesleki rehberliğe olan gereksinmeyi saptamak ve amaçlardan sapmalar varsa nedenlerini inceleyerek düzeltme yollarını aramaktır (Atay, 1995: 84).

1.2.11.6. Soruşturma

Denetimin soruşturma fonksiyonunu modern eğitim denetimi ile uyuşturamayan bilim adamları çoğunluğu teşkil etmektedir. Asıl olan, rehberlik fonksiyonunun gereği kendisine duyulması gereken güveni ortadan kaldırmayacak ve bu hüviyeti ile çatışmayacak bir tutum, davranış ve görevlendirme düzeni sergilemektir. Diğer bir deyişle, rehberlik sırasında değerlendirmeciliği ve soruşturmacılığı gündeme gelmeyecek bir üslup geliştirmek durumundadır. Bu olmadığı takdirde, hizmet sunmak durumunda bulunduğu alan çalışanlarının güvenini yitireceğinden çalışmalarında, araştırmalarında ve görüşmelerinde samimi, sıcak ve doğru sonuçlar elde etmesi mümkün olmayacaktır (Taymaz, 2002: 44).

1.2.12. ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNDEN BEKLENTİLERİ

Eğitim faaliyetlerinin temel ögesi olan öğretmenin her gün biraz daha gelişmekte olan teknoloji, çoğalan sosyo-ekonomik sorunlar, çağın getirdiği yenilikler karşısında başarısını sürdürebilmesi için sürekli olarak geliştirilmesi ve eğitim etkinliklerinde desteklenmesi gerekmektedir. Öğretmenlere yapılan yardım, kuşkusuz öğrencilere yardım yerine geçmektedir. Eğitim sisteminde öğretmene gerekli yardımı yapabileceklerin başında müfettişlerin gelmesi beklenir. Eğitim etkinliklerinde daima öğretmenlerin yanında bir rehber, bir öğretici ve yönetici olarak bulunması gereken müfettişin, bugünkü eğitim düzenimizde bu görevi yerine getirdiğini söylemek güçtür (Gürsoy, 1977: 1).

Denetimler esnasında öğretmenlerin müfettişlerden bazı isteklerini ve beklentilerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Kazancı, 1974:24). (1) Öğretmenlerin başarılarını artıracak yöntemler göstermelidirler. Öğretmenlere kaynak oluşturulmasında yol göstermelidirler. (2) Müfettişlerin yeterli formasyon bilgisine sahip olmaları, öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir edip onları ödüllendirmelidirler. (3) Müfettişlerin denetlediği öğretmenlerin branşı hakkında bilgi sahibi olmaları, yapacakları açıklamaların kısa, öz ve anlamlı olması ve iyi bir dinleyici olmalıdırlar. (4) Çalışanları heveslendirerek onları istekli hale getirmelidirler. Yeni gelişen teknoloji hakkında bilgi vermelidirler. (5) Güven veren kişi olmalıdırlar. Öğretmenlere serbestçe konuşma imkânı vermelidirler. (6) Müfettişlerin özellikle insan ilişkileri ve sosyal beceri eğitimi alanında yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

1.2.13. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DERS DENETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Ders denetimi öğretimin etkililik derecesini, öğrencilerin yetiştirilmesinde yararlanılan kaynakları gözlemek, geliştirmeyi sağlamak amacı ile yapılır. Ancak, ilköğretim birinci kademesinde görev yapan sınıf öğretmenleri için denetim; ders sırasında gözlenen öğretmen davranışı olduğundan öğretmenin değerlendirilmesi ile

sonuçlanır. Özellikle sınıf öğretmenleri açısından denetimlerinde karşılaşılan sorunlar, denetimin genel sorunlarından soyutlanamaz.

Öğretmenlerin ders denetimi yolu ile değerlendirilmesinde karşılaşılan sorunlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir (İnal, 2008: 55): (1) Ders denetimi yolu ile yapılan değerlendirmeler, öğretmenlerin geliştirilip yetiştirilmesinde fazla etkili değildir. (2) Ders denetimi yolu ile yapılan değerlendirmeler, öğretmen başarısını objektif olarak ölçmekten uzaktır. (3) Öğretmenler, müfettişlerin tutum ve davranışlarından genellikle hoşnut değildirler. (4) Müfettişlerin, öğretmenleri değerlendirirken okul müdürünün etkisi altında kaldıkları genel bir kanıdır.

Özellikle bazı müfettişlerin okulun içinde bulunduğu fiziki çevrenin eğitim ve öğretime olan etkilerini göz ardı etmektedir. Bu konuda da müfettişlere en çok eleştiri merkezden uzak yerlerde ve taşrada görev yapan sınıf öğretmenlerinden gelmektedir. Bu tür çevrelerde görev yapmış ve yapmakta olan sınıf öğretmenleri müfettişlerin okulun içinde bulunduğu fiziki ortamı göz ardı ederek kendilerinden merkezdeki öğretmenlerle aynı performansın beklenmesinden şikâyet etmektedir (Kavas,2005:16).

Sınıf öğretmenlerinin ve diğer branş öğretmenlerinin ortak görüşü; öğretmenlerin bir-iki derslik performanslarıyla sağlıklı bir şekilde denetlenemeyecekleri şeklindedir. Bu nedenle öğretmenler bu tür ders denetimiyle öğretmenin sürekli değil kısa süreli en iyi edinimin gözlenemeyeceği, sınıfın doğal ortamının bozulabileceği ve nesnel veri sağlanamayacağı gibi nedenlerden dolayı ders denetimine karşı çıkmaktadır.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim müfettişlerinin ders denetimlerine ilişkin görüşleri nelerdir? (Denizli İli Örneği)

1.4. ALT PROBLEMLER

1- Eğitim müfettişlerinin

1. ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları,
2. ders denetim yeterlilikleri,

konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

2- Eğitim müfettişlerinin

1. ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları,
2. ders denetim yeterlilikleri,

konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (1) cinsiyet, (2) yaş, (3) mesleki kıdem, (4) en son mezun olduğu okul ve (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma ile Denizli ilinde çalışan sınıf öğretmenlerine göre ilköğretim müfettişlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerin görüşlerine göre eğitim müfettişlerinin öğretmene ilişkin tutumları ve ders denetim yeterliliklerinin belirlenmesidir.

1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Zamanımızda bilimsel gelişmelerden her alanda olduğu gibi eğitimin temel sistemi olan denetim sistemi de etkilenmektedir. Eğitim müfettişleri eğitim sistemindeki yeniliklerin yerleşmesinde ve eğitimdeki aksaklıkların giderilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden eğitim müfettişlerinden çağdaş, denetim, yönetim ve liderlik anlayışının gerektirdiği unsurlara sahip olması beklenir.

Bu araştırma ile ilköğretim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerine göre eğitim müfettişlerinin denetim görevlerini ne derece yerine getirebildikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonunda eğitim müfettişlerinin ders denetimleri esnasında nasıl

davranmaları gerektiğine ve denetim hizmetinin kalitesini nasıl arttırabileceklerine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır.

1.7. SAYILTILAR

- 1- Sınıf öğretmenleri ölçeği içtenlikle cevaplandırmıştır.
- 2- Ulaşılan kaynaklardaki bilgiler doğrudur.

1.8.SINIRLILIKLAR

- 1- Araştırma 2010-2011 eğitim öğretim yılında Denizli il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin oluşturduğu evren ve evrenden seçilen örneklem ile sınırlıdır.
- 2- Araştırma konuyla ilgili ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

1.9.TANIMLAR

Rol: Bireyin üyesi bulunduğu kümenin etkinliği sırasında benimsediği davranış özellikleri (TDK,2002:165).

Yeterlik: Belli bir iş ya da mesleğe karşı anıklık, normal insanlarla yarışma, görevini yerine getirme gücü (Öncül, 2000: 192).

1.10. KISALTMALAR

İKRTY: İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, ilköğretim müfettişleri ile ilgili olduğu düşünülen araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Kartal (1997), tarafından yapılan “*İlköğretim2. Kademe Branş Öğretmenlerinin Teftiş-Rehberlik Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri*” konulu araştırmada, branş öğretmenlerinin yarıya yakını denetim ve değerlendirme sırasında eğitim ve öğretimdeki başarılarının ölçülmesinin “az” derecede olduğunu, denetim etkinlikleri sırasında öğrencilerin bilgi ve beceri ve yeteneklerinin ortaya çıkarılma derecesinin “az” seviyede gerçekleştiğini ifade etmiştir. Ders denetimi sırasında objektif değerlendirme yapılmadığını, derse hazırlık ve planlama etkinliklerinin “orta” seviyede değerlendirildiğini, planlama çalışmalarının diğer etkinliklere oranla daha ağırlıkla değerlendirildiği, meslekî alandaki yeterliliklerinin eğitim müfettişleri tarafından “az” oranda saptandığını söylemişlerdir. Öğretmenlerin tamamına yakınının öğretmenlerin özlük haklarını bilmeleri için müfettişlerin yapmış olduğu rehberliğin “hiç” seviyesinde gerçekleştiğini, öğrencilerin zihnî, fizikî, çevreye bağlı, kültürel ve hissî farklılıklarını tanımada müfettişlerin yapmış olduğu rehberliğin “hiç” seviyesinde olduğunu, eğitim-öğretim problemlerinin çözümüne yönelik rehberliğin “az” seviyede gerçekleştiğini, planlamaya ilişkin rehberliğin “orta” seviyede gerçekleştiğini ifade etmişlerdir.

Karabörk (1998), “*İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Denetimi*” adlı araştırmasında özetle; yöneticilerin personeli değerlendirme ve personel ile aralarında iyi ilişkilerin kurulmasına katkı sağlamada, kendi okulları ile ilgili problemleri ortaya koyma ve uygulanabilir çözümler önermede müfettişleri yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Müfettişlerin eğitim-öğretim, yönetim ve denetim konularında yeterince araştırma yapmadıkları, denetim sırasında aktarılan, belirlenen istek ve ihtiyaçlarla

yeterince ilgilenmedikleri denetim ile ilgili görevlerini yaparken politik davrandıkları da ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Eğitim Müfettişlerinin, yöneticilerin öğretim ve yönetim alanına yönelik denetimde genelde “yetersiz”, meslekî formasyon yönünden ise “tam” derecesinde yeterli oldukları yönünde görüşler bildirmişlerdir.

Yılmaz (1998), “*İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılanan Sorunlar*” konulu araştırmasında, denetim öncesinde karşılaşılan sorunlardan en yoğun olanının denetim etkinliklerinin müfettiş ve öğretmenle birlikte planlamaması, denetim sırasında karşılaşılan sorunlardan en çok yaşanan ise müfettişin öğretmenleri öğrencilerinin yanında eleştirmesi, denetim sonunda karşılaşılan sorunlardan en çok yaşananı ise ders denetimi sonunda verilen raporların gereğince değerlendirilmediği ve ders denetimi sonunda objektif bir değerlendirme yapılmadığıdır. Denetimde karşılaşılan genel sorunlara ilişkin sonuçlar ise; öğretmenler, her branşta yeterli kadar müfettişin olmamasını, müfettişe verilen soruşturma görevinin denetimin ve rehberlik çalışmalarıyla bağdaşmamasını, denetimle ilgili mevzuatın yetersiz olmasını, kullanılan form ve raporların standardize edilmemiş olmasını birer sorun olarak yaşamaktadırlar. Müfettişler ise denetimde ikili yapılanmanın olmasını, müfettişlikte statü ve unvan kargaşasının olmasını, müfettişliğin kariyer bir meslek olarak sayılmamasını birer sorun olarak daha fazla yaşamaktadır.

Sığırcı (1999), “*Endüstri Meslek Liselerinde Çalışanların Müfettişlerden Beklentileri ve Bunların Gerçekleştirilme Düzeyi*” adlı çalışmada; yönetici ve öğretmenlerin uygulamadaki beklentileri ve bunların nasıl olması gerektiğine ilişkin sonuçlar değerlendirilmiştir. Sonuçlar; Endüstri meslek lisesinde çalışanların yöneticilerin büyük çoğunluğunun erkek olduğu, kadın yöneticilerin çok az görüldüğü tespit edilmiştir. Endüstri meslek lisesinde çalışan yöneticilerin orta yaşlı kişiler, öğretmenlerin genç kişiler oldukları görülmektedir. Endüstri meslek lisesinde görevli yöneticilerin büyük çoğunluğunun 12-15 yıl arası görev yaptıkları görülmektedir. Endüstri meslek lisesinde çalışan yönetici ve öğretmenlerin tamamı denetimin amaçlarına uygun yapılmasının yararlı olacağını düşünmektedir. Öneriler bölümünde ise; Müfettişler, okullarda yöneticileri denetim yapmadan önce mevzuata dair bilgileri kesinlikle bilmeli ve bu konuda yeterli olmalıdırlar. Müfettişler her türlü eleştirilere açık

olmalıdırlar. Müfettişler, okulun olumlu yönlerini takdir etmeliler ve okulun olumsuz buldukları yönlerini gerekçeleriyle birlikte açıklamalıdırlar ve okula ulaşabilecek hedefler göstermelidirler. Müfettişler inandırıcı ve güven verici kişiler olmalıdırlar. Esnek düşünce ve davranışlara sahip olmalı yöneticilere bu konuda yardımcı olmalıdırlar. Müfettişlerin yenilikleri izleyebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri için onlara eğitim verilmelidir. Müfettişlerin yeterli formasyon bilgisine sahip olmaları, öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir edip onları ödüllendirmelidirler. Öğretmenlere serbestçe konuşma imkânı vermelidirler. Denetim yapıcı olmalı ve öğretmenlerin gelişmesine fırsat sağlamalıdır. Müfettişler, öğretmenlerle iyi ilişkiler kurmalıdırlar, öğretmenlerin eksik yönlerini belirlemeliler ve eksikliklerini giderici önerilerde bulunmalıdırlar. Eğitim müfettiş yetiştirme programlarının yeniden yapılandırılmaları sağlanmalıdır. Müfettişlerin özellikle insan ilişkileri ve sosyal beceri eğitimi alanında yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

Köklü (1999), “*İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlilikleri ve Araştırma Eğitimine İlişkin Görüşler*” adlı araştırmasında özetle şu sonuçları ifade etmektedir: Araştırmaya katılan müfettişlerin yaklaşık yarısının araştırma yeterliliklerine sahip olmadıkları ortaya çıkmış, yarısının sahip oldukları bu yeterlilikleri öğretmenlere aktarmada ve kendilerini geliştirmede yeterince kullanmadıkları ve eğitim ortamında bu yeterliliklerin uygulanamayacağı, araştırma yeterliliklerinin yeterince kullanılmamasının en önemli iki sebebi olarak uygun araştırma ortamının olmaması ve müfettişlere yönetmelikte verilen diğer görevlere öncelik tanınmasının olduğu, ilköğretimde araştırma eğitiminin verilmesini gerekli ve yararlı gördüklerini fakat mevcut sistemin böyle bir eğitim için uygun olmadığı yönünde görüşler belirtmişlerdir.

Demir (2000), “*İlköğretim Müfettişlerinin Görev Boyutundaki Yeterliliklerine İlişkin Olarak İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerin Algı Düzeyleri*” adlı çalışmada özetle; öğretmenlerin en az yeterli algıladıkları davranışların öğretmenleri değerlendirmede “objektif” davranılmaması ile ilgili olduğunu ifade etmiştir. Yöneticilerin de “en az” yeterli algıladıkları alanın öğrencileri tanıma ve ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yöneltme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmadaki başarı durumlarının belirlenebilmesiyle ilgili alanda olduğu

ortaya çıkmıştır. Demir, araştırma sonucunda getirdiği öneriler kısmında özetle, müfettişlerin eksik görülen alanlarda hizmet içi eğitimle yetiştirilmeleri gerektiğini, müfettişlerin öğretmenlerin özlük haklarını bilmek, korumak ve geliştirmek konusunda daha duyarlı olmaları gerektiğini, müfettişlerin soruşturmada taraflı davrandıklarına ilişkin görüşler konusunda da yönetimle ilgili tedbirlerin alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Kapusuzoğlu (2000) eğitim sistemi içinde müfettişlerin görevlerini başarıyla başaramadıklarını belirtmek amacıyla, “*Denetmenlerin Değerlendirilmesi*” konulu yaptığı çalışmada; öğretmenlerin bu etkililiği değerlendirebilecek en iyi pozisyonda olduklarını belirterek bu yolla verilere ulaşmıştır. Çalışmayla; Öğretmenlere, ihtiyaç duyulduğunda yeterince yardım sağlanmadığı, öğretmenlerle yeterince ilgilenilmediği, müfettişlerle öğretmenler arasında diyalog sorunu olduğu, program geliştirme konusunda müfettişlerin eğitimsel desteğe ihtiyaçları olduğu, müfettişlerin öncelikli görevlerinin öğretmenlere yardım etmek olduğunu algılama konusunda yeterli görülmedikleri gibi sonuçlara ulaşılmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

Memişoğlu (2001), “*Çağdaş Denetim İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi*” konusunda araştırma yapmış, ilköğretim okullarında görevli müfettişlerin çağdaş denetim ilkelerine ne derecede uyduklarını saptamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda, denetimlerde öğretmenlere gerekli mesleki yardım ve rehberliğin sağlanması, müfettişlerin sürekli olarak kendilerini yenilemeleri ve geliştirmeleri, denetim etkinliğini arttırmak için programların hazırlanmasında öğretmenlerden görüş alınması gerektiği gibi konularda öneriler sunulmuştur. İncelenen araştırmaların büyük bölümünde öğretmenler denetim hizmetlerinden yeterince yararlanamadıklarını ifade etmektedirler. Araştırmaların önerileri, müfettişlerin faaliyetlerine uygun yeterlilikler kazanmalarını sağlayıcı çalışmaların yapılması, denetimde bütünlüğün sağlanması, müfettiş başına düşen öğretmen sayılarının ve müfettişlerin görev yükünün azaltılması yönünde yoğunlaşmıştır.

Barutçu (2003) tarafından yapılan “*Müfettiş Yönetici ve Öğretmenlerin Bakışları Açısından Yönetici Teftiş Formunda Yer Alan Davranışların Önem ve Gösterilme Düzeyi*” adlı yüksek lisans tezinin amacı; Erzurum ili merkez ilköğretim okulu müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin bakış açısından yönetici denetim formunda yer alan davranışların önem ve gösterilme düzeyini saptayarak analiz etmek, analiz sonuçlarına dayalı olarak sistemin iyileştirilmesine yönelik çeşitli öneriler geliştirmektir. Araştırma Erzurum il merkezindeki 50 okul yöneticisi ve bu okullarda rastgele seçilen 138 öğretmen ve Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı 35 eğitim müfettişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, okul yöneticileri, müfettişler ve öğretmenler “Yönetici Teftiş Formu’ndaki ” kriterleri çok önemli bulmalarına rağmen; bu kriterlerin görev yaptıkları okullardaki uygulama derecelerini birbirinden farklı olarak değerlendirilmiştir sonucu tespit edilmiştir.

Şahin (2005) tarafından yapılan “*İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikler Hakkında Denetmen ve Öğretmen Görüşleri*” adlı yüksek lisans tezinin amacı, eğitim müfettişlerinin ders denetimiyle ilgili sahip olmaları gereken yeterlilikler hakkında bir değerlendirme yapmak ve çalışmaya katılan grupların görüşlerinden yararlanmak müfettişlerin ders denetimiyle ilgili sahip olmaları gereken yeterliliklerin geliştirilmesi için önerilerde bulunmaktır. Yapılan araştırmada cinsiyet değişkeninde anlamlı düzeyde fark bulunurken, kıdem ve öğrenim düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta ders denetimi konusunda müfettiş yeterliliklerinin geliştirilmesini sağlayacak araştırmaların yapılması uygun görülmüştür.

Sarı (2006), “*İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesi*” adlı çalışmada; müfettişlerin görevleri arasında olan rehberlik ve denetim-değerlendirme alanlarındaki yeterlilik seviyeleri hakkında ilköğretim öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin karşılaştırmalar yapmıştır. Sonuçlar; Erkek öğretmenler müfettişlerin yaptığı rehberliği ve denetimi “yetersiz” bulurken, kadın öğretmenler “çok yetersiz” bulmaktadırlar. Araştırmaya katılan her branştan öğretmen, müfettişleri rehberlik ve denetim-değerlendirme alanında da aynı şekilde “yetersiz” bulmuşlardır. Genç öğretmenlerin müfettişleri daha az yeterli buldukları sonucu görülmektedir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin, müfettişleri rehberlik ve

denetim-değerlendirme alanında diğer okullardan mezun olan öğretmenlere göre daha yetersiz buldukları görülmektedir. Öneriler bölümünde ise; MEB, eğitim müfettişleri ile ilgili köklü değişikliklere gitmelidir. Eğitim müfettişlerinin özellikle ders denetimine ayırdıkları zamanın artırılması gerekmektedir. Ders denetimi sırasında, öğretmenleri aynı branştan müfettişler denetlemelidir. Eğitim teknolojilerinde gerçekleşen yeniliklerle ilgili bilgiler, müfettişlere zamanında verilmelidir. Müfettişlerin sayılarının yeterli seviyeye çıkarılması da gereklidir. İl milli eğitim müdürlükleri bünyesinde müfettişler için rahat çalışma ortamı sağlayacak ofisler açılmalıdır. Maddeleri yer almıştır.

Ciğer (2006) tarafından yapılan “*Kahramanmaraş İli İlköğretim Müfettişlerinin Ders Denetimi Sürecinde Gösterdikleri Davranışların Öğretmenleri Güdülemesine İlişkin Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri*” adlı yüksek lisans tezi çalışmasının amacı; eğitim müfettişlerinin ders denetimi sürecinde gösterdikleri davranışların öğretmenleri güdülemesine ilişkin öğretmen ve müfettiş görüşlerinin saptanmasıdır. Araştırmaya 426 öğretmen ve 49 eğitim müfettişi katılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara göre, eğitim müfettişlerinin ders denetim sürecinde gösterdikleri davranışların öğretmenleri güdülemesine ilişkin öğretmen ve müfettiş görüşleri farklılaşmaktadır. Müfettişler öğretmenlere göre daha olumlu görüş ortaya koymuşlardır.

Yıldırım (2007) ‘ın “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri*” yüksek lisans tezi çalışmasının amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmaya 87 sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Öğretmenler, ders denetimini uygulanması etkinliklerinin kısmen düzeyinde gerçekleştiği görüşüne sahiptir. Öğretmenlerin bu görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve geçirilen denetim sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ders denetiminde olması gereken rehberlik ve mesleki yardım etkinliklerine kısmen gerçekleştiği görüşüne sahiptir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin olması gereken ders denetimini uygulaması etkinliği, rehberlik ve mesleki yardım etkinlikleri ile denetçilerin davranışlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

2.2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Westerman ve Smith (1993) tarafından yapılan çalışmaya göre, klinik denetim retmenlerin karar verme stratejilerini geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Denetim süreci, üretmenin sınıftaki performansını geliştirmeye ve rencinin renmesini geliŐtirecek stratejiler geliştirmeye yardımcı olmalıdır. Burada retmenle müfettiş arasında meslekî bir ilişki oluŐturulmalıdır. Denetimin başarısı bu ilişkinin geliştirilmesine bağlıdır. Üretim öncesinde, üretim sırasında ve üretim sonunda retmenlerden toplanan veriler, Denetim sonrasında retmenlerin plnlamada, üretimde ve değerlendirmede daha etkili hâle geldiğini göstermektedir (Akt:Has,1998: 25).

Stevenson ve Baker (1991), araştırmalarında 15 ülkenin eğitim sisteminde 2200'den fazla sınıfta matematik dersinin üretiminde müfredatla ilgili konuların ve sınıfta üretimin denetiminde ulusal ya da bölgesel düzeyde yürütülmesi arasındaki iliŐkiyi ortaya koymayı amaçlamıŐlardır. Bu çalışmada, denetimin ulusal düzeyde gerçekleştirildiği eğitim sistemlerinde, yerel düzeyde kontrolün gerçekleştirildiği eğitim sistemlerinin aksine, sınıf retmenlerinin aynı matematik müfredatını ürettikleri, üstelik üretim programının denetiminin ulusal düzeyde yapıldığında retmenlerin ürettikleri matematik müfredatının genellikle retmenlerin ve rencilerin özelliklerine uygun olmadığı, buna karşın yerel denetimin yrtldği eğitim sistemlerinde retmenlerin ve rencilerin özelliklerine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.(Akt:Gökalp,2010:162)

Powell (1982), kliniksel denetimin uygulandığı okullardaki retmenlerin denetime karşı tutumlarının, geleneksel denetimin hakim olduğu okullardaki retmenlere göre daha olumlu olup olmadığını araŐtırmıŐtır. Araştırma sonucuna göre, kliniksel denetimin basarıyla uygulandığı ve yönetim tarafından desteklendiği okullarda retmenlerin denetime karşı daha olumlu yaklaŐıkları görülmüştür. Ayrıca retmenler denetimin yararına inandıklarını ve kendilerini denetleyenlerin de bu işi iyi bildiklerine inandıklarını belirtmiŐleridir (Akt: Kunduz, 2007:23).

Grift, Mathews, Corporal ve Collier'in (1999) araştırmaları, İngiliz ve Hollandalı müfettişlerin bu iki ÷lkedeki ders denetiminde kullanılan değerlendirme araçlarının kullanımı üzerine uygulamalı bir çalışmadır. Bu araştırmanın amacı İngiliz ve Hollandalı müfettişlerin aynı dersi değerlendirirken; öğretmenin öğretimini yeterli ya da yetersiz olması ile ilgili olarak aynı fikirde olup olmadıklarını, İngiliz müfettişlerin öğretmenlerle olan iletişiminde Hollandalı müfettişlere göre daha nazik veya daha kibar olma durumları ve aynı dersin farklı gözlem araçlarıyla –İngiltere’de ve Hollanda’da ders denetiminde kullanılan gözlem formlarıyla- değerlendirilmesinde aynı sonuçların alınıp alınmadığını ortaya koymaktır. Bu araştırma sırasında 5 İngiliz ve 5 Hollandalı müfettiş karışık gruplar halinde önce Hollanda’daki 5 ilköğretim okulunda 46 ders gözlemi, daha sonra İngiltere’deki 5 ilköğretim okulunda 50 ders gözlemi gerçekleştirmişlerdir. Bu gözlemler sırasında hem İngiliz hem de Hollanda’nın denetim kurumlarınca kullanılan ders değerlendirme formları kullanılmıştır. Gruplar halinde ders gözlemi yaparken her müfettiş kendi gözlemini bağımsızca gerçekleştirmiştir. Araştırmada, İngiliz denetim kurulunun kullandığı form ile Hollanda denetim kurulunun kullandığı form arasındaki korelasyon Hollanda okullarında sırayla. 81 ve. 76 iken, İngiliz okullarında. 85 ve. 82 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre iki gözlem formu arasında anlamlı bir fark olmadığı ve aynı dersin gözlemi konusunda iki formun da aynı düzeyde ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonuçları şunlardır (Akt:Gökalp,2010:167):

1. İngiliz ve Hollandalı müfettişler aynı dersi değerlendirirken, öğretimin niteliğinin yeterli veya yetersiz olması konusunda büyük oranda aynı fikirdedirler.
2. İngiliz müfettişlerin öğretmenlere karşı davranışları Hollandalı müfettişlerle aynıdır.
3. İngiliz denetim kurulunun formu ile yüksek notla notlandırılan derslere, Hollanda denetim kurulunca kullanılan form ile de yüksek not verilmiştir.

Rowley (1999) tarafından yapılan “*Yeni Öğretmenlerin Desteklenmesi-İyi Bir Rehber*” adlı çalışmada öğretmene iyi bir rehber olabilecek kişide bazı niteliklerin bulunması gerektiği vurgulanmıştır. Öncelikle rehberin öğretmene yardım etmeyi amaç edinmiş olması, daha sonra empati yoluyla öğretmeni anlayabilmesi ve onu önyargısız olarak kabul edebilmesi gerekir. İyi bir rehber, öğretmene gerekli öğretimsel desteğin

sağlanması konusunda yeterli olmalıdır. Rehber, insanlar arası ilişkilerde etkili olabilmelidir. İlişkilerdeki sorunları çözebilmeli, iyi insan ilişkileri kurulmasında başarılı olmalıdır. Bunun yanı sıra sürekli öğrenen bir kişi modeli çizmeli ve bu konuda öğretmene örnek olmalıdır. Son olarak iyi bir rehber öğretmene ümit ve iyimserlik asılamalıdır (Akt:Vezne,2006:53).

Sergiovanni ve Starratt (1998)'a göre, denetimin en önemli amacı öğretmenlerin gelişmelerini sağlamaktır. Bu gelişimin odak noktası öğretmenlerin bilgisini artırmak, öğretim becerilerini geliştirmek, meslekî konularda daha bilinçli karar verme yeterliklerini geliştirmek, problem çözme becerilerini geliştirmek ya da uygulama becerilerini geliştirmek olabilir. Personel geliştirme programlarının bir parçası olarak müfettişler, öğretmenlerin geliştirilmesinde nasıl, nerede ve ne zaman sorularının cevaplarını vererek sorumluluk üstlenebilirler. Burada öğretmenin de aktif bir rol alması gerekir. Ancak son yıllarda denetim anlayışı öğretmenin geliştirilmesi fikrinden çok, öğretmenin teşvik edilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Öğretmenin nasıl teşvik edileceği sorusu ise öğretmeni merkeze almaktadır. Bu durumda, öğretmenin gelişimi, bireysel ve meslekî boyutu birlikte ele almaktadır. Sorumluluk müfettişten çok öğretmendedir (Akt:Göktaş,2008:61).

Yurt içinde yapılan araştırmalarda genel olarak yönetici ve öğretmen görüşlerinden yararlanılmıştır. Bu araştırmaların ortak sonucu; eğitim müfettişlerinin öğretmenlerle diyalog kurmakta zorlandıkları, denetimlerde öğretmenlere yeterli katkıyı sağlayamadıkları ve denetimlerde belli bir standardı yakalayamadıkları şeklindedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlere göre denetim sisteminin en önemli sorunlarından birisinin her branştan yeterli eğitim müfettişinin olmamasıdır.

Yurt dışında yapılan araştırmalarda ise denetim yaklaşımlarına göre öğretmen algıları, ülkeler arasındaki denetim sistemindeki farklılıklar, denetim sistemlerinin önemi ve amaçları üzerinde durulmuştur. Denetim yaklaşımlarından kliniksel denetimin öğretmenlerin denetime karşı tutumlarını geleneksel denetim yaklaşımına göre daha olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ülkeler arasındaki denetim sistemi farklılıkları konusunda ise yerel denetimin öğretmen ve öğrencilerin özelliklerine ulusal denetime göre daha uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Denetim sisteminin önemi ve amaçları

konusuyla ilgili araştırmalarda denetimi yapan kişilerin insan ilişkilerinin iyi olması ve öğretmenlerin gelişimlerine katkıda bulunacak niteliklere sahip olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada branş öğretmenleri ve yöneticiler yerine sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak eğitim müfettişleri ile öğretmenler arasındaki diyalog sorununun çözümlmesine yardımcı olacak bilgilere ulaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak öğretmenler için daha amaca uygun denetim yapılmasını sağlamak için eğitim müfettişlerinin yeterliklerine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırma yöntemi araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümü ve yorumlanması başlıkları altında incelenmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmanın yürütülmesinde, betimsel bir çalışma olduğu için “*genel tarama*” modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar,2005:77–79). Bu araştırma “sınıf öğretmenlerinin eğitim müfettişlerinin ders denetimleri hakkındaki görüşleri” ni ortaya koymaya yönelik bir çalışmadır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini, 2010–2011 öğretim yılında Denizli merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 1508 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından evreni temsil eden örneklem seçilmiştir. Evrenden seçilen örneklem 0.5 manidarlık düzeyi esas alınarak seçilmiştir. Örneklemdeki öğretmen sayısı aşağıdaki formül kullanılarak bulunmuştur.

$$n = \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \div \left(1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \right)$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen \pm örnekleme hatasıdır.

Formül kullanılarak evren için %95 güven aralığında, \pm % 5 örnekleme hatası ile gerekli örneklemedeki alt sınır 306 olarak hesaplanmıştır. Örneklemin üst sınırı ise yoktur. Örnekleme almada “*oranlı küme örnekleme*” yöntemi kullanılarak 418 sınıf öğretmeni örnekleme alınmıştır. Denizli ili merkezinde örnekleme alınan farklı ilköğretim okullarında görev yapan 418 sınıf öğretmenine anket uygulanmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI VE GÜVENİRLİĞİ

Araştırmanın verileri Demir (2009) tarafından geliştirilen “*İlköğretim Müfettişlerinin Ders Teftişlerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi*” ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Demir ölçeğin kapsam geçerliğini “*uzman görüşü*” olarak gerçekleştirmiştir. Ölçme aracı sınıf öğretmenlerinin, “*Eğitim Müfettişlerinin Öğretmene ilişkin tutumları*” (10 madde) ve “*Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetimi Yeterlilikleri*” (23 madde) alt boyutlarını içeren toplam 33 maddeden oluşmaktadır.

Güvenirlik, bir korelasyon katsayısı (r) ile belirlenir ve sıfır ile bir arasında değişen değerler alır. Değer (1.00)’e yaklaştıkça güvenilirliğin yüksek olduğu kabul edilir (Karasar,2006). Bu araştırmada ölçme aracının iç tutarlılığı Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Ölçeğin orijinalinin uygulanması sonucunda elde edilen Cronbach's Alpha kat sayısı $r = 0,889$ 'dir. Bu araştırmanın uygulanması sonucunda elde edilen ölçeğin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı $r = 0,917$ 'dir. Güvenirlik katsayısı 0.90 olan bir test için bireyler arası gözlenen test puanlarındaki farkların %90 oranında gerçek farkları, %10 oranında ise hatayı yansıttığı söylenebilir. Bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması

test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2007:68).

3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI

Anketler örnekleme seçilen Denizli ili merkezindeki ilköğretim okullarında çalışan 418 öğretmene dağıtılmıştır. Öğretmenlere anket uygulama amacı anlatılarak isim yazmadan içtenlikle cevaplamaları istenmiştir. Geriye 412 anket alınmış, bunların 408 tanesi geçerli bulunarak değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirmeye alınan anketlerin bulgularına göre örneklemdaki öğretmenlerin bireysel özellikleri tablo 3.1. de verilmiştir.

Tablo 3.1. Denizli İli Örnekleminde Yer Alan Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Özelliklerine Göre Dağılımı.

		f	%
Cinsiyet	Erkek	215	52,7
	Kadın	198	47,3
Yaş	20-25 arası	14	3,4
	26-30 arası	36	8,8
	31-35 arası	61	15,0
	36-40 arası	54	13,2
	41-45 arası	133	32,6
	46 ve üstü	110	27,0
Kıdem	0-9 yıl	55	13,5
	10-19 yıl	138	33,8
	20-29 yıl	158	38,7
	30 yıl ve üstü	57	14,0
En Son	Eğitim Ent.	48	11,8
Mez. Ok.	Eğitim Yük. Ok.	83	20,3
	Eğitim F.	202	49,5
	Fen-Edebiyat F.	18	4,4
	Lisansüstü	10	2,5
	Diğer F.	47	11,5
Son Üç	90-100 arası	371	90,9
Tef. Ort.	89-76 arası	37	9,1
	75-60 arası	0	
	59-0 arası	0	

1- Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yüzde 52,7'si (215) erkek, yüzde 47,3'ü (193) ise kadın öğretmenlerden oluşmaktadır. Erkek ve kadın öğretmenlerin yüzdesi ve sayısı birbirine yakındır. Bu sonuca bakılarak, Denizli'deki ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin cinsiyet bakımından birbirine yakın olduğu, erkek öğretmenlerin kısmen fazla olduğu söylenebilir.

2- Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yaş dağılımlarına bakılacak olursa; yüzde 3,4'ü (14 kişi) 25 yaş altı, yüzde 8,8'i (36 kişi) 26-30 yaş arası, yüzde 15'i (61 kişi) 31-35 yaş arası, yüzde 13,2'i (54 kişi) 36-40 yaş arası, yüzde 32,6 (133 kişi) 41-45 yaş arası, yüzde 27 'si (110 kişi) 46 yaş ve üzeri yaş aralığındadır. Öğretmenlerin yaş dağılımlarına bakıldığı zaman 133 kişi ile en fazla yaş aralığının 41-45 yaş arası, ondan sonraki en fazla yaş aralığı ise 110 kişi ile 46 yaş ve üzeri sınıf öğretmenlerdir. Bu sonuca bakılarak Denizli' deki ilköğretim kurumlarında çalışan sınıf öğretmenlerin yaş bakımından orta yaşın üzerinde oldukları söylenebilir.

3- Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerin bakılacak olursa, yüzde 13,5'i (55 kişi) 0-9 yıl, yüzde 33,8'si (138 kişi) 10-19 yıl, yüzde 38,7'si (158 kişi) 20-29 yıl, yüzde 14'si (57 kişi) 30 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin dağılımlarına bakılacak olursa 158 kişi ile 20-29 yıl arasındaki kıdem sahibi sınıf öğretmenlerinin en fazla dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca bakılarak, Denizli ili merkezindeki ilköğretim okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik hayatlarının önemli bir bölümünü geride bıraktıkları söylenebilir. Bu sonuç 2. maddeyle de paraleldir.

4- Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin en son mezun oldukları okullara bakıldığında, yüzde 11,8'inin (48 kişi) Eğitim Enstitüsü, yüzde 20,3' nün (83 kişi) Eğitim Yüksekokulu, yüzde 49,5'nin (202 kişi) Eğitim fakültesi, yüzde 4,4'ünün (18 kişi) Fen-Edebiyat Fakültesi ve yüzde 2,5'inin (10 kişi) Lisansüstü mezunu olduğu, yüzde 11,5'inin (47 kişi) ise diğer okullardan mezun olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en son mezun oldukları okullara bakıldığında en fazla mezunun Eğitim Fakültesi ve en az mezunun ise lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Burada geçmişte sınıf öğretmenliğine değişik üniversitelerden 4 yıllık bölüm mezunlarının

alınmasına sınıf öğretmeni olarak görev yapmalarına rağmen Eğitim Fakültesi mezunlarının çoğunlukta olduğu görülmektedir.

5- Araştırmaya katılan öğretmenlerin son üç yıllık teftiş ortalamasına bakıldığında, yüzde 90,9'u (371 kişi) 100-90 arası ve yüzde 9,1'i (37 kişi) 89-76 arası puan aldığı görülmektedir. Anketteki 75-60 arası ve 59-0 arası puan aralıkları ise hiç işaretlenmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin son üç yıllık denetim ortalamalarına bakıldığında sınıf öğretmenlerinin yüksek not aldıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin il merkezindeki okullarda çalışması, okulların eğitim teknolojisi bakımından yeterli olması ve bu okullardaki öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yüksek olması öğretmenlerin denetimlerde yüksek not almalarının nedeni olabilir.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Veri toplama aracı ile elde edilen veriler ilk olarak bilgisayara aktarılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde “SPSS 11 For Windows (Statistical Packages for Social Sciences)” paket programı kullanılmıştır.

Anketteki sorulara verilen cevaplar alt problemlere uygun olarak bilgisayarda puanlanmıştır. (1) cinsiyet, (2) yaş, (3) kıdem, (4) mezun olunan okul ve (5) denetim puanı bazında gruplamalar yapılmış, her soru maddesi verilen cevaplara uygun olarak puanlanarak dörtlü dereceleme ölçeğine göre; kesinlikle katılıyorum (4), katılıyorum (3), çok az katılıyorum (2), hiç katılmıyorum (1) koduyla kodlanarak veri girişi yapılmıştır. Ölçeğin tutum boyutundaki “*Kararsız tutumlar sergileyerek öğretmeni sindirmeye çalışır.*” maddesi ile yeterlilik boyutundaki “*Mesleki gelişiminizi sağlamak için gösterdiğiniz çabayı dikkate almaz.*”, “*Velilerle yaptığınız iş birliğini değerlendirmede dikkate almamaktadır.*”, “*Sınıfta uyguladığınız rehberlik ilke ve etkinliklerini değerlendirmelerde dikkate almaz.*” , “*Ders zamanını etkin kullanıp kullanmamanızı değerlendirmede dikkate almaz.*” maddeleri kesinlikle katılıyorum (1),

katılıyorum (2), çok az katılıyorum (3), hiç katılmıyorum (4) koduyla kodlanarak veri girişi yapılmıştır.

Bağımlı değişkenin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit için tek örneklemlili Kolmogorov Simirnov testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre bağımlı değişkenin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. (z:1,096 p: 0,181). Ölçeğin uygulanması sonucunda elde edilen verilerden birinci alt probleme ilişkin verileri çözümlemede “betimsel istatistik” teknikleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama) ve verilerin dağılımını normal dağılım gösterdiğinden ikinci alt probleme ilişkin verileri çözümlemede de “vardamsal istatistik” teknikleri (t testi, varyans analizi) kullanılmıştır.

Sürekli olan ölçekteki cevap seçenekleri, istatistiksel işlemlerle elde edilen sonuçların yorumlanabilmesi için geliştirilen bir ölçekle “sürekli” hale getirilmiştir. Sorunla karşılaşma derecesi bölümündeki 3 aralık 4 seçeneğe bölünmüş ($3: 4 = 0.75$); bulunan sayı seçenekleri temsil eden en alt sayıdan itibaren ilave edilerek: 1.00 – 1.75 Hiç Katılmıyorum, 1.76 – 2.50 Çok Az Katılıyorum, 2.51 – 3.25 Katılıyorum, 3.26 – 4.00 Kesinlikle Katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada belirlenmiş alt problemlere ilişkin bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın birinci alt problemi “Eğitim müfettişlerinin;

- 1 ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları,
- 2 ders denetim yeterlilikleri,

konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir

Bu alt problemi cevaplamak için probleme ait “ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları” ve “ders denetim yeterlilikleri” alt boyutlarına ilişkin bulgular şunlardır:

4.1.1. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri

“Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki görüşleri “Katılıyorum” şeklindedir. İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutundaki anketteki görüşleri % 8,8’i “Hiç Katılmıyorum”, % 32,1’i “Çok Az Katılıyorum”, % 45,3’ü “Katılıyorum”, %13,7’si “Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir.

Tablo 4.1. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin puanların frekans değerleri

Eğitim mufettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları	Frekans	%	Katılım Düzeyi
1.00-1.75	36	8,8	Hiç Katılmıyorum
1.76-2.49	131	32,1	Çok Az Katılıyorum
2.51-3.25	185	45,3	Katılıyorum
3.26-4.00	56	13,7	Kesinlikle Katılıyorum
Toplam	408	100,0	

“Eğitim mufettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki görüşleri “*Katılıyorum*” şeklinde olması eğitim mufettişlerinin öğretmenlere ilişkin tutumları açısından sınıf öğretmenlerinin memnun olduklarını göstermektedir. Demir’in (2009) “*İlköğretim Mufettişlerinin Ders Teftişlerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi*” adlı çalışmasında öğretmenlerin eğitim mufettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları hakkındaki algıları “*katılıyorum*” seviyesinde çıkmıştır. Eğitim mufettişlerinin 2004 yılında ilköğretim öğretmenlerinin birinci sicil amiri olma yetkisinin kaldırılmıştır. Eğitim mufettişleri bu değişiklikten sonra öğretmenlere sicil notu veren bir amir olmaktan çok öğretmenlerin eğitimle ilgili sorunlarını çözen bir rehber konumuna gelmişlerdir. Eğitim mufettişlerinin öğretmenlerin rehberi konumuna gelmesi öğretmenlere karşı tutumlarını etkilemiş ve araştırma sonucunun “*katılıyorum*” seviyesinde olumlu çıkmasına neden olmuş olabilir.

“Eğitim mufettişlerinin ders denetiminde öğretmenlere ilişkin tutumları” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan Sınıf öğretmenlerinin anketteki maddelere ilişkin görüşleri Tablo 4.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2 Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumlarına ilişkin ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (anket maddelerine göre)

Soru No	Anket sorusu	N	\bar{X}	Sd.	Anlamı
mad.8	Yaptığı işlerde olumlu eleştirilere açıktır, “ her şey ben bilirim” tavrı sergilemez.	408	3,2230	,87091	Katılıyorum
mad.3	Başarılı öğretmenleri güdülemek için takdir, teşekkür vb. yöntemlerle ödüllendirir.	408	2,9706	,92155	
mad.6	Öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir eder, özgüvenlerini pekiştirerek, motivasyonlarını sağlar onları cesaretlendirir.	408	2,9044	,88013	
mad.7	Öğretmenlerin okulu benimsemelerini ve okula uyum sağlamaları için öğretmenlere yol gösterir.	408	2,7672	,83663	
mad.5	Öğretmenlerin okul için önemli olduklarını vurgular, onlara inandığını ve güvendiğini hissettirir.	408	2,6593	,87224	
mad.9	Öğretmenlere karşı davranışlarında nazik ve kibardır.	408	2,6275	,81052	
mad.10	Kararsız tutumlar sergileyerek öğretmeni sindirmeye çalışır.	408	2,5956	,92238	Çok Az Katılıyorum
mad.2	Okul içinde ve dışında sergilediği tutum ve davranışlarla öğretmenlere örnek olur.	408	2,4632	,87758	
mad.4	Yasal ödevlerini yerine getirirken kanun ve yönetmeliklere göre hareket eder.	408	2,2157	,75666	
mad.1	Dış görünüşüne dikkat eder, temiz ve güzel giyinmeye özen gösterir.	408	1,9216	,74433	

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda en yüksek katılım puanını “Yaptığı işlerde olumlu eleştirilere açıktır, ‘her şey ben bilirim’ tavrı sergilemez.” (\bar{X} =3,22) maddesine vermişler ve “katılıyorum” demişlerdir. İlköğretim okullarında görev yapan

sınıf öğretmenleri ders denetimleri sona erdikten sonraki görüşmelerinde kendi düşüncelerine eğitim müfettişlerince önem verildiğini düşünüyor olabilirler. Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada da ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda "Yaptığı işlerde olumlu eleştirilere açıktır, 'her şey ben bilirim' tavrı sergilemez." ($\bar{x}=2,90$) maddesine benzer nitelikte "katılıyorum" demişlerdir ve sonuç bu araştırma sonucuyla örtüşmektedir.

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda anket maddelerinden "Okul içinde ve dışında sergilediği tutum ve davranışlarla öğretmenlere örnek olur." ($\bar{x}=2,46$), "Yasal ödevlerini yerine getirirken kanun ve yönetmeliklere göre hareket eder." ($\bar{x}=2,216$), "Dış görünüşüne dikkat eder, temiz ve güzel giyinmeye özen gösterir." ($\bar{x}=1,92$) maddelerine "Çok Az Katılıyorum" demişlerdir. Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada da ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda anket maddelerinden "Okul içinde ve dışında sergilediği tutum ve davranışlarla öğretmenlere örnek olur." ($\bar{x}=2,60$), "Yasal ödevlerini yerine getirirken kanun ve yönetmeliklere göre hareket eder." ($\bar{x}=2,90$), "Dış görünüşüne dikkat eder, temiz ve güzel giyinmeye özen gösterir." ($\bar{x}=3,10$) maddelerine "Katılıyorum" demişlerdir ve sonuçlar bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenlerine göre eğitim müfettişleri kılık-kıyafetleri ve davranışlarıyla öğretmenlere örnek olmamaktadırlar. Ayrıca eğitim müfettişlerinin öğretmenlere rehberlik etmekten çok onları sorgular şekilde tutum sergilemeleri bu farkın oluşmasının nedeni olarak gösterilebilir.

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda anket maddelerinden "Başarılı öğretmenleri güdülemek için takdir, teşekkür vb. yöntemlerle ödüllendirir." ($\bar{x}=2,97$), "Öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir eder, özgüvenlerini pekiştirerek, motivasyonlarını sağlar onları cesaretlendirir." ($\bar{x}=2,90$), "Öğretmenlerin okulu benimsemelerini ve okula uyum sağlamaları için öğretmenlere yol gösterir." ($\bar{x}=2,90$) maddelerine "Katılıyorum" demişlerdir ve sonuçlar bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

($\bar{x}=2,76$), “*Kararsız tutumlar sergileyerek öğretmeni sindirmeye çalışır.*” ($\bar{x}=2,59$) maddelerine “*Katılıyorum*” demişlerdir. Demir’in 2009 yılında yaptığı araştırmada da ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda anket maddelerinden “*Başarılı öğretmenleri güdülemek için takdir, teşekkür vb. yöntemlerle ödüllendirir.*” ($\bar{x}=2,20$), “*Öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir eder, özgüvenlerini pekiştirerek, motivasyonlarını sağlar onları cesaretlendirir.*” ($\bar{x}=2,40$), “*Öğretmenlerin okulu benimsemelerini ve okula uyum sağlamaları için öğretmenlere yol gösterir.*” ($\bar{x}=2,40$), “*Kararsız tutumlar sergileyerek öğretmeni sindirmeye çalışır.*” ($\bar{x}=2,20$) maddelerine “*Çok Az Katılıyorum*” demişlerdir ve sonuçlar bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenlerine göre eğitim müfettişleri; öğretmenlerin başarılı yönlerini ödüllendirip onları motive etmelerine rağmen denetimlerde kendilerine yönelttikleri eleştirilerde belli bir standardı yakalayamamışlardır.

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda “*Öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir eder, özgüvenlerini pekiştirerek, motivasyonlarını sağlar onları cesaretlendirir.*” ($\bar{x}=2,90$) maddesine vermişler ve “*katılıyorum*” demişlerdir. Bu bulgu İnal’ ın 2008 yılında yaptığı araştırmada da müfettişlerin öğretmenlere karşı tutumlarına yönelik sorulan sorulardan en çok katılım puanını alan “*Öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgularlar*” bulgusuyla örtüşmektedir.

4.1.2. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri

“Eğitim müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki görüşleri “*Katılıyorum*” şeklindedir. İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri boyutundaki anketteki görüşleri % 3,2’i “*Hiç Katılmıyorum*”, % 38,7’i “*Çok Az Katılıyorum*”, % 53,4’ü “*Katılıyorum*”, %4,7’si “*Kesinlikle Katılıyorum*” şeklindedir.

Tablo 4.3. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin puanların frekans değerleri

Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri	Frekans	%	Katılım Düzeyi
1.00-1.75	13	3,2	Hiç Katılmıyorum
1.76-2.49	158	38,7	Çok Az Katılıyorum
2.51-3.25	218	53,4	Katılıyorum
3.26-4.00	19	4,7	Kesinlikle Katılıyorum
Toplam	408	100,0	

“Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri” ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki görüşleri “*Katılıyorum*” şeklinde olması sınıf öğretmenlerine göre eğitim müfettişlerinin ders denetimi yeterliliklerinin olduğunu göstermektedir. Bunun nedeninin Eğitim müfettişlerinin sınıf öğretmenliği alanındaki gelişmeleri yakından takip etmesi ve teorik bilgi bakımından yeterli olması olarak gösterilebilir. Ateş’ in 2008 yılında okul yöneticileri üzerinde yaptığı araştırmada; okul yöneticilerinin eğitim müfettişlerine ilişkin teknik yeterlilik ile ilgili olan sorulara yüksek katılım göstermiştir. Demir’in 2009 yılında yaptığı araştırmada da öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki yeterlilikleri hakkındaki algıları “*katılıyorum*” seviyesinde çıkmıştır. Bu bulgular doğrultusunda araştırma sonuçlarına göre eğitim müfettişlerini ders denetiminde bilgi bakımından yeterli görüldüğü sonucuna ulaşılabilir.

“Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki maddelere ilişkin görüşleri tablo 4.4. gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (anket maddelerine göre)

Soru No	Anket sorusu	N	\bar{X}	Sd	Anlamı
mad.6	Görevinin geniş yetkiler sağladığımı öğretmene hissettirir.	408	3,0392	,81354	Katılıyorum
mad.11	İlköğretim müfredatının uygulanması sırasında karşılaşılan, çevreden kaynaklanan güçlükleri aşmada gösterdiğiniz çabaları takdir edip över.	408	2,9387	,76706	
mad.14	Ders denetimi için ayrılan süre yeterlidir.	408	2,9069	1,04501	
mad.5	Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme bilgi ve becerinizi dikkatle inceleyerek değerlendirir.	408	2,8064	,77381	
mad.4	Öğretmenlerin derse hazırlık, dersi uygulama ve planlama becerilerini objektif olarak değerlendirir.	408	2,7230	,77063	
mad.12	Denetim sırasında yeterli seviyede ve verimli olmayan öğretmeni uyarır.	408	2,6936	,77222	
mad.1	Derse girdiğinde öğretmene karşı samimi ve yakın ilişki içindedir.	408	2,6814	76563	
mad.8	Derste sunum sırasında giriş, gelişme ve sonuç aşamalarındaki öğretme, bilgi ve becerilerinizi objektif olarak değerlendirir.	408	2,6642	,74021	
mad.13	Sınıfta ders sırasında kullandığımız yöntem ve teknikleri (sesi kullanma, jestler, mimikler, öğrencilerle iletişim, güdüleme vb.) öğretme becerilerini objektif olarak değerlendirmektedir.	408	2,6275	,77010	
mad.2	Sınıf seviyesine uygun soru sorma becerisine sahiptir.	408	2,6201	,75193	
mad.9	Sınıf yönetme stratejilerini kullanma becerilerini değerlendirmeye almaktadır.	408	2,5809	,71028	

*Tablonun devamı arka sayfadadır.

mad.3	Öğrencilerin sorulan sorulara rahat cevap vermesi için samimi davranışlar sergiler.	408	2,5760	,75442	Katılıyorum
mad.7	Sınıfın sahip olduğu kaynakları (materyal, imkân vb.) kullanma becerilerinizi değerlendirmede dikkate alır.	408	2,5588	,72612	
mad.18	Öğrencilerinize demokratik tutum ve davranış kazandırmadaki etkinliklerinizi değerlendirmede dikkatlidir.	408	2,5564	,76583	
mad.15	Zümre raporlarını değerlendirmelerde dikkate alır.	408	2,5564	,86241	
mad.22	Ders teftişi sırasında öğretmenlerin öğretim becerileri, öğrencileri eğitme (davranışları değiştirme) becerilerinden daha fazla dikkate alınmaktadır.	408	2,5515	,85700	
mad.10	Mesleki gelişiminizi sağlamak için gösterdiğiniz çabayı dikkate almaz	408	2,5123	,86700	
mad.17	Öğrencilerinize milli değerlerimizi, Atatürk İlke ve İnkılaplarına öğretme gayretleriniz değerlendirmelerde ağırlıklı olarak dikkate almaktadır.	408	2,3824	,79980	Çok Az Katılıyorum
mad.23	Ders teftişinde sınıfın ders başarısı ağırlıklı olarak değerlendirilmede dikkate alınmaktadır.	408	2,3431	,84696	
mad.19	Öğrenci sağlığı ve güvenliğini sağlayıcı önlemleri almadaki çabalarınız değerlendirmede dikkate alınmaktadır.	408	2,3162	,84733	
mad.16	Velilerle yaptığınız iş birliğini değerlendirmede dikkate almamaktadır.	408	2,2917	,86750	
mad.21	Sınıfta uyguladığınız rehberlik ilke ve etkinliklerini değerlendirmelerde dikkate almaz	408	2,2475	,84411	
mad.20	Ders zamanını etkin kullanıp kullanmamanızı değerlendirmede dikkate almaz.	408	2,2426	,86564	

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri “eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri” boyutunda en yüksek katılım puanını “*Görevinin geniş yetkiler sağladığını öğretmene hissettirir*” ($\bar{x} = 3.03$) maddesine vermişlerdir. Demir’in 2009 yılında yaptığı araştırmada da Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri boyutunda en çok katılım puanını “*Görevinin geniş yetkiler sağladığını öğretmene hissettirir*” ve “*Ders zamanını etkili kullanıp kullanmamanızı değerlendirmede dikkate almaz*” ($\bar{x} = 2.90$) maddeleri almıştır. “*Görevinin geniş yetkiler sağladığını öğretmene hissettirir*” maddesine ilişkin sonuç bu araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Fakat “*Ders zamanını etkili kullanıp kullanmamanızı değerlendirmede dikkate almaz*” maddesine ilişkin sonuç bu araştırma sonucuyla örtüşmemektedir; çünkü bu madde araştırmada ($\bar{x} = 2.24$) ile “Çok Az Katılıyorum” olarak çıkmıştır. İki araştırma arasındaki bu fark eğitim müfettişlerinin Denizli ili merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine ders denetimleri esnasındaki otoriter bir tavır göstermelerinden kaynaklanabilir.

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri “eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri” boyutunda anket maddelerinden “İlköğretim müfredatının uygulanması sırasında karşılaşılan, çevreden kaynaklanan güçlükleri aşmada gösterdiğiniz çabaları takdir edip över” ($\bar{x} = 2.93$) ve “Ders denetimi için ayrılan süre yeterlidir” ($\bar{x} = 2.90$) maddelerine “*Katılıyorum*” demişlerdir. Demir’in 2009 yılında yaptığı araştırmada da ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler eğitim müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri boyutunda anket maddelerinden “İlköğretim müfredatının uygulanması sırasında karşılaşılan, çevreden kaynaklanan güçlükleri aşmada gösterdiğiniz çabaları takdir edip över” ($\bar{x} = 2.30$) ve “Ders denetimi için ayrılan süre yeterlidir” ($\bar{x} = 2.20$) maddelerine “Çok Az Katılıyorum” demişlerdir ve sonuçlar bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Bu farkın nedeni olarak eğitim müfettişlerinin denetimlerde öğretmenlerin okul dışı sorunları çözmedeki başarılarını dikkate alıp onları bu yönde desteklemeleri gösterilebilir. Ayrıca eğitim müfettişlerinin çoğunun branş olarak sınıf öğretmenliği mezunu olması nedeniyle denetim için ayrılan süre eğitim müfettişlerinin hem öğretmenler hem de sınıfın düzeyi hakkında görüş elde etmeleri için yeterlidir.

4.2.İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın ikinci alt problemi “Eğitim müfettişlerinin

1. Ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları,
2. Ders denetim yeterlilikleri,

konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (1) cinsiyet, (2) yaş, (3) mesleki kıdem, (4) ve en son mezun olduğu okul (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4.2.1. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (1) cinsiyet (2) yaş (3) mesleki kıdem (4) en son mezun olduğu okul (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında (1) cinsiyet (2) yaş (3) mesleki kıdem (4) en son mezun olduğu okul (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup-olmadığına ilişkin bulgular şunlardır:

4.2.1.1.Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Eğitim Müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.5. de gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılığı (t testi)

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	p
Erkek	215	2,6563	,63492	,761	0,53
Kadın	193	2,6109	,56249		

* $p > 0,05$

Tablo 4.5.' de görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerinde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Demir'in 2009 yılında öğretmenler ile yaptığı araştırmada öğretmenlerin cinsiyetlerine göre, müfettişlerin öğretmenlere ilişkin tutumları, ölçeğe verdikleri cevaplar açısından kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Ateş'in "İlköğretim öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bunların gerçekleşme düzeyi" adlı çalışmasında kadın öğretmenlerin her madde de erkek öğretmenlerden daha yüksek düzeyde bir beklenti içinde oldukları, bununla birlikte bu beklentilerinin erkek öğretmenlere oranla daha az gerçekleştiği görmüştür. Ateş bu sonucu; "Kadın öğretmenler denetim sürecini erkek öğretmenlere oranla daha fazla önemsemekte ve denetmenlerden daha fazla yardım beklemektedirler." şeklinde yorumlamıştır. Ateş'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Uygun'un 2006 yılında yaptığı çalışmanın "İlköğretim okulu öğretmenlerinin, ilköğretim denetmenlerinin etkileme davranışlarını gösterme düzeylerine ilişkin algıları onların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" adlı alt problemde elde ettiği bulgulara göre; kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Uygun'un bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Gökalp'ın 2010 yılında yaptığı araştırmaya göre cinsiyet değişkeni açısından ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinin öğretmen denetimlerinde eğitim-öğretim ile ilgili denetim görevlerini yerine getirme derecesine ilişkin algıları arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Gökalp'ın bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir

Kavas'ın (2005) araştırması bu araştırmanın bulgularını cinsiyet değişkeni açısından desteklemektedir. Kavas'ın (2005) araştırmasında da ilköğretim müfettişlerinin denetim davranışlarına ilişkin öğretmenlerin algı ve beklentilerine ilişkin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca, Yıldırım'ın (2007) araştırmasında gerekli ders denetimi uygulaması etkinliklerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bu araştırmanın bulgularına göre cinsiyeti ne olursa olsun Denizli ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin öğretmenlere ilişkin tutumları konusundan benzer düşünceye sahiptir. İster kadın olsun ister erkek olsun bütün sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetimleri esnasında kendilerine karşı olan davranışları hakkında olumlu bir düşünceye sahiptirler.

4.2.1.2.Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında yaş değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yaşa göre farklılığı (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	5	3,723	,745	2,086	,066
Gruplar içi	402	143,502	,357		
Toplam	407	147,226			

* $p > 0,05$

Tablo 4.6' da görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerinde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında yaşa göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Demir'in 2009 yılında öğretmenler ile yaptığı araştırmada öğretmenlerin yaşlarına göre, müfettişlerin öğretmenlere ilişkin tutumları, ölçeğe verdikleri cevaplar açısından öğretmenlerin yaşları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenleri yaşı ne olursa olsun eğitim müfettişlerinin öğretmenlere karşı tutumları konusunda benzer düşünceye sahiptirler. Genç veya yaşlı bütün sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin kendilerine karşı davranışları konusunda olumlu düşünceye sahiptir. Bu durum eğitim müfettişlerinin genç öğretmenleri denetimler sırasında motive ettiği, yaşlı öğretmenlere ise nazik davrandığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2.1.3. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında mesleki kıdem değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılığı (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	3	4,038	1,346	3,798	,010
Gruplar içi	404	143,188	,354		
Toplam	407	147,226			

* p<0,05

Tablo 4.7.’de görüldüğü gibi p değeri 0,05’ten küçük olduğu için ortalamalar arasındaki fark anlamlıdır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için Tukey HSD testine başvurulmuştur. Sonuçlar tablo 4.8.’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılığı (tukey hsd testi)

Gruplar	0-9 yıl arası	10-19 yıl arası	20-29 yıl arası	30 yıl ve üstü
0-9 yıl arası		*	*	
10-19 yıl arası	*			
20-29 yıl arası	*			
30 yıl ve üstü				

Tablo 4.8. 'de de görüldüğü gibi 0-9 yıl ile 10-19 yıl ve 20-29 yıl grupları arasında anlamlı bir fark vardır. Bu fark 10-19 yıl ve 20-29 yıl arası olan öğretmenlerin kıdem açısından eğitim müfettişlerinin tutumlarına katılma düzeylerinin 0-9 yıl arasındakilere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.9. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumlarına ilişkin ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre görüşleri

Gruplar	N	\bar{X}	Ss
0-9 yıl arası	55	2,3855	,67534
10-19 yıl arası	138	2,6543	,55869
20-29 yıl arası	158	2,6848	,59629
30 yıl ve üstü	57	2,6895	,59722

Tablo 4.9.'da görüldüğü gibi eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumlarına ilişkin ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre katılım düzeyleri 2,6895 - 2,3855 (katılıyorum ve çok az katılıyorum) arasında bir dağılım göstermektedir.

Demir (2009) yaptığı çalışmada tutum boyutunda öğretmenlerin kıdeme göre 20-29 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin katılım düzeyinin 10-19 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğunu bulmuştur. Aynı çalışmada kıdemi 0-9 yıl arasında olan öğretmenlerin katılım düzeyinin 10-19 yıllık kıdeme sahip olanlardan yüksek çıktığını bulmuştur. Demir'in bulduğu sonuç bu çalışma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Kavas'ın 2005 yılında yaptığı çalışmaya göre ilköğretim müfettişlerinin denetim sürecinde göstermiş oldukları denetim davranışlarına ilişkin öğretmenlerin beklenti dereceleri ile kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kavas'a göre kıdemi ne olursa olsun, ilköğretimde çalışan öğretmenler ankette yer alan

denetim davranışları konusunda benzer beklentiye sahiptirler. Yani mesleğe yeni başlamanın heyecanı içinde olan öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinin denetim davranışlarına ilişkin duyarlı oldukları, diğer taraftan da yılların getirdiği deneyimle tecrübe kazanan öğretmenlerin de duyarlılıklarını kaybetmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Kavas'ın bulduğu sonuç bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Dündar'ın 2005 yılında yaptığı araştırmada ilköğretim okullarında görevli denetim geçirmiş öğretmenlerin tutum puanlarının kıdem bağımsız değişkeni ile aralarında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Dündar'ın araştırmasına göre ilköğretim okullarında görev yapan denetim geçirmiş öğretmenlerin, kıdemleri arttıkça deneyime bağlı olarak, denetim geçirmeye karşı tutumları da olumlu yönde etkilenmektedir. Dündar'ın bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezindeki 0-9 yıllık sınıf öğretmenleri ile 10-19 yıllık ve 20-29 yıllık sınıf öğretmenleri arasında eğitim müfettişlerinin öğretmenlere ilişkin tutumlarına katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kıdemi 10-19 yıl ve 20-29 yıl olan öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin öğretmenlere ilişkin tutumlarına katılma düzeyi 0-9 yıllık öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Bu farkın nedeni mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin eğitim müfettişlerini yol gösterme ve motive etme yönünden kıdemi az olanlara göre daha başarılı bulmalarından kaynaklanabilir. Kıdemi az olan öğretmenler kıdemli öğretmenler kadar çok denetim geçirmemişlerdir. Kıdemsiz öğretmenlerin az denetim geçirmeleri; eğitim müfettişlerinin hangi ölçütlere göre ders denetimi yaptıkları konusunda daha az deneyime sahip olmalarına sebep olmaktadır. Kıdemsiz öğretmenlerin denetim tecrübelerinin az olması onların eğitim müfettişlerine karşı hazırlıksız olmalarına neden olmaktadır. Eğitim müfettişlerinin hazırlıksız öğretmenlere eleştirel bir tutum sergilemeleri kıdemsiz öğretmenlerin anket maddelerine olumlu görüş belirtmemelerinin nedeni olarak gösterilebilir.

4.2.1.4. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en son mezun olduğu okul değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en son mezun olduğu okula göre farklılığı (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	5	2,404	,481	1,335	,249
Gruplar içi	402	144,822	,360		
Toplam	407	147,226			

* $p > 0,05$

Tablo 4.10.'da görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerinde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin en son mezun olduğu okula göre, müfettişlerin öğretmenlere ilişkin tutumları, ölçekteki 6 soruya verdikleri cevaplar açısından öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Demir'in araştırmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre sadece "Başarılı Öğretmenleri Güdölemek İçin Takdir, Teşekkür vb. Yöntemlerle Ödüllendirir", "Öğretmenlerin Okul İçin Çok Önemli Olduklarını Vurgular, Onlara İnanıldığını ve Güvendiğini Hissettirir" , "Öğretmenlerin

Başarılı Yönlerini Takdir Eder, Özgüvenlerini Pekiştirerek, Motivasyonlarını Sağlar, Onları Cesaretlendirir” ve “Yaptığı İşlerde Olumlu Eleştirilere Açıktır, 'Her Şeyi Ben Bilirim' Tavrı Sergilemez” ifadelerine verilen cevaplar açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Demir'e göre bu farkın sebebi öğretmenlerin mezun olduğu okulların eğitim yılı arttıkça beklenti seviyelerinin artması olarak yorumlanabilir.

Dündar'ın 2005 yılında yaptığı araştırmada ilköğretim okullarında görevli denetim geçirmiş öğretmenlerin tutum puanlarının mezun oldukları okul programların bağımsız değişkeni ile aralarında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. İlköğretim okullarında görev yapan denetim geçirmiş öğretmenlerin, mezun oldukları okul program türü, denetim geçirmeye karşı tutumlarını etkilememektedir. Dündar'ın bulduğu sonuç araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Gökalp'ın 2010 yılında yaptığı araştırmanın “İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mezun olunan yüksek öğretim kurumu değişkeni açısından ilköğretim müfettişlerinin öğretmen denetimlerinde eğitim-öğretim ile ilgili denetim görevlerini yerine getirme derecesine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” adlı beşinci alt probleminde eğitim fakültesi mezunu öğretmenler ile Eğitim enstitüsü mezunu olan öğretmenler, yüksek öğretmen okulu mezunu olan öğretmenler ve “diğer yüksek öğretim kurumlarından” mezunu olan öğretmenler algıları arasında anlamlı farklılık vardır. Gökalp'ın araştırmasına göre Eğitim enstitüsü mezunu olan öğretmenler, yüksek öğretmen okulu mezunu olan öğretmenler ve “diğer yüksek öğretim kurumlarından” mezunu olan öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin öğretmen denetimlerindeki denetim görevlerini “orta” düzeyde yerine getirdiğine yönelik algıya sahipken eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin bu görevlerini az düzeyde yerine getirdiğine yönelik algıya sahiptir. Gökalp'ın bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenleri hangi okuldan mezun olursa olsun eğitim müfettişlerinin tutumlarına ilişkin benzer düşünceye sahiptir. Bu durum sınıf öğretmenlerine göre eğitim müfettişlerinin

denerimler esnasındaki tavırlarının öğretmeninin mezun olduğu okula göre değişmediği şeklinde yorumlanabilir. Eğitim müfettişlerinin mezun oldukları okullara bakmaksızın tarafsız davranmaları sınıf öğretmenlerin olumlu görüş belirtmelerinin nedeni olabilir.

4.2.1.5. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılığı (t testi)

Son Üç Yıldaki Teftiş Puanlarının Ortalaması	N	\bar{X}	Ss	t	p
90-100	371	2,6270	,60070	-,834	0,853
76-89	37	2,7135	,61154		

* $p > 0,05$

Tablo 4.11.'de görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerinde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin son üç yıldaki denetim puanlarının ortalamasına göre, müfettişlerin öğretmenlere ilişkin tutumları, ölçeğe

verdikleri cevaplar açısından öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Dündar'ın 2005 yılında yaptığı araştırmada ilköğretim okullarında görevli denetim geçirmiş öğretmenlerin tutum puanlarının geçirilen denetim sayısı bağımsız değişkeni ile aralarında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Dündar'ın araştırmasına göre ilköğretim okullarında görev yapan denetim geçirmiş öğretmenlerin, geçirmiş oldukları denetim sayısı denetim geçirmeye karşı tutumlarını etkilememektedir. Dündar'ın bulduğu sonuç araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenleri son üç yılda geçirdikleri denetimlerde sadece 90-100 arası ve 76-89 arası puanlar almışlardır. Sınıf öğretmenleri 75-60 arası ve 59-0 arası puan seçeneklerini hiç işaretlememişlerdir. Bu durum Denizli ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin denetimlere iyi hazırlandıkları ve yüksek puan aldıklarını göstermektedir. Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenlerinin denetimlerde düşük not almaması araştırmada müfettişlerin davranışları hakkında olumlu görüş belirtmelerinin nedeni olarak gösterilebilir.

4.2.2. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (1) cinsiyet (2) yaş (3) mesleki kıdem (4) en son mezun olduğu okul (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında (1) cinsiyet (2) yaş (3) mesleki kıdem (4) en son mezun olduğu okul (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup-olmadığına ilişkin bulgular şunlardır:

4.2.2.1. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.12. de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılığı (t testi)

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	p
Erkek	215	2,5856	,40151	,124	0,576
Kadın	193	2,5808	,39464		

* $p > 0,05$

Tablo 4.12.'de görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin cinsiyetlerine göre, müfettişlerin ders denetimi yeterliliğiyle ilgili ölçek sorularına verdikleri cevaplar açısından kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Balaban'ın 2005 yılında yaptığı “Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü” adlı araştırmasında öğretmen görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Balaban'a göre bayan ve erkek öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Balaban'ın bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Uygur'un 2006 yılında yaptığı “İlköğretim Okullarında aday öğretmenlerin Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rollerini” adlı araştırmasında; araştırmaya katılan aday öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinin okul ve çevre ilişkileri boyutundaki, eğitim-öğretim faaliyetleri boyutundaki, okul yönetimi boyutundaki ve mesleki gelişim boyutundaki rehberliğine yönelik algılarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık yoktur. Uygur'un bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Kunduz'un 2007 yılında yaptığı araştırmanın “İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları kişisel değişkenlerden cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” adlı alt problemine göre araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kunduz'un bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre; cinsiyeti ne olursa olsun Denizli ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetimleri yeterlilikleri konusunda benzer düşüncelere sahiptirler. Kadın ve erkek öğretmenler eğitim müfettişlerinin öğretmenlik mesleği hakkındaki bilgilerini yeterli bulmaktadırlar. Ayrıca eğitim müfettişlerinin denetimlerde öğretmenleri cinsiyet farkı gözetmeden bilgilendirmesi sınıf öğretmenlerinin yeterlilik boyutunda olumlu görüş belirtmelerinin nedeni olarak gösterilebilir.

4.2.2.2. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında yaş değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.13.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.13 Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yaşa göre farklılığı (Varyans Analizi)

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	5	1,499	,300	1,916	,091
Gruplar içi	402	62,904	,156		
Toplam	407	64,403			

* $p > 0,05$

Tablo 4.13. 'de görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında yaşa göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin yaşlarına göre, müfettişlerin ders denetimi yeterliliğiyle ilgili ölçekteki sorulara verdikleri cevaplar açısından öğretmenlerin yaşları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenleri yaşı ne olursa olsun eğitim müfettişlerinin ders denetimleri yeterlilikleri konusunda benzer

düşünceye sahiptir. Bu durum eğitim müfettişlerinin genç öğretmenlere mesleki gelişimleri konusunda katkı sağladığı; yaşlı öğretmenlerin ise eğitim müfettişlerini eğitim hakkındaki teorik ve pratik bilgileri bakımından yeterli gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

4.2.2.3. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında mesleki kıdem değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.14.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.14.Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılığı (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	3	,991	,330	2,105	,099
Gruplar içi	404	63,412	,157		
Toplam	407	64,403			

* $p > 0,05$

Tablo 4.14.'de görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre, müfettişlerin ders denetimi yeterliliğiyle ilgili ölçekteki sorulara verdikleri cevaplar açısından öğretmenlerin mesleki kıdemlerine arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Uygun'un 2006 yılında yaptığı çalışmanın "İlköğretim okulu öğretmenlerinin, ilköğretim denetmenlerinin etkileme davranışlarını gösterme düzeylerine ilişkin algıları onların kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" adlı alt probleminde elde ettiği bulgulara göre; 6-10 yıl kıdemli öğretmenler ile 11- 15 yıl kıdemli öğretmenler, 16-20 yıl kıdemli öğretmenler ve 20 yıl üstü kıdemli öğretmenlerin, algıları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Uygun bunun nedeni olarak ise; 6-10 yıl arası kıdemli öğretmenler, 11-15 yıl arası kıdemli öğretmenlere göre müfettişleri daha uzman görmesinin nedeni, gerekli mesleki tecrübe ve donanıma sahip olmamalarından, 16-20 yıl arası kıdemli öğretmenlerin, 6-10 yıl arası kıdemli öğretmenlere göre müfettişi daha uzman görmesinin nedeni, kendilerini yenileme isteğinden, 20 yıl üstü kıdemli öğretmenlerin, 6-10 yıl arasındaki kıdemdeki öğretmenlere göre müfettişi daha az derecede uzman görmesinin nedeni ise tükenmişliklerinden kaynaklanmaktadır. Uygun'un bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Kunduz'un 2007 yılında yaptığı araştırmanın "İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları kişisel değişkenlerden kıdeme göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" adlı alt problemine göre araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemlerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Kunduz'un yaptığı araştırmaya göre kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenlerle kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenlerin algıları daha olumlu düzeydedir. Diğer bir fark ise kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenlerle, kıdemi 11-20 yıl arası öğretmenlerin algılarında görülmektedir. Aynı şekilde kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenler, kıdemi 11-20 yıl arası olan öğretmenlere göre ilköğretim müfettişlerinin Çağdaş eğitim denetimi ilkelerine ilişkin davranışlarını daha olumlu algılamaktadırlar. Kunduz'un bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri mesleki kıdemleri bakımından eğitim müfettişlerinin denetim yeterlilikleri konusunda benzer düşünceye sahiptirler. Araştırmaya katılan kıdemsiz öğretmenler ile kıdemli öğretmenler arasında eğitim müfettişlerinin tutumları konusunda görüş farklılığı olmasına rağmen; eğitim müfettişlerinin yeterlilikleri konusunda kıdemli ve kıdemsiz öğretmenler olumlu görüş belirtmişlerdir. Bu sonuç kıdemi ne olursa olsun bütün sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin denetim yeterliliğinin olduğunu düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

4.2.2.4. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en son mezun olduğu okul değişkenine göre incelenmesi

Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.15.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en son mezun olduğu okula göre farklılığı (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	5	,888	,178	1,124	,347
Gruplar içi	402	63,515	,158		
Toplam	407	64,403			

* $p > 0,05$

Tablo 4.15.'de görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı çalışmada öğretmenlerin en son mezun olduğu okula göre, müfettişlerin ders denetimi yeterliliğiyle ilgili ölçekteki sorulara verdikleri cevaplar açısından en son mezun oldukları okullara göre öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Balaban'ın 2005 yılında yaptığı “Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü” adlı çalışmasında öğretmen görüşleri arasında öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Balaban'ın çalışmasına göre öğretmenlerin aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamalarında öğrenim düzeyi değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Balaban'ın bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Kunduz'un 2007 yılında yaptığı çalışmanın “İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları kişisel değişkenlerden öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” adlı alt problemine göre çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kunduz'un bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Uygun'un 2006 yılında yaptığı çalışmanın “İlköğretim okulu öğretmenlerinin, ilköğretim denetmenlerinin etkileme davranışlarını gösterme düzeylerine ilişkin algıları onların mezun oldukları okullara göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” adlı alt probleminde elde ettiği bulgulara göre; ilköğretim okullarında görev yapan

öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin öğretmen denetimlerinde eğitim-öğretim ile ilgili denetim görevlerini yerine getirme derecesine ilişkin algıları arasında mezun olunan okul değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Uğur'un bulduğu sonuç bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri hangi okuldan mezun olursa olsun eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda benzer görüşe sahiptir. Eğitim müfettişlerinin çoğunluğunun sınıf öğretmenliğinden gelmiş olması ve sınıf öğretmenliği alanını yakından tanımaları; öğretmenlerin eğitim müfettişlerini ders denetimlerinde yeterli bulmalarının nedeni olarak gösterilebilir.

4.2.2.5. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre incelenmesi

Eğitim Müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4.16.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.16. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılığı (t testi)

Son Üç Yıldaki Teftiş Puanlarının Ortalaması	N	\bar{X}	Ss	t	p
90-100	371	2,5805	,40090	-,463	,709
76-89	37	2,6122	,36898		

* $p > 0,05$

Tablo 4.16.'da görüldüğü gibi p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Demir'in 2009 yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin son üç yıldaki denetim puanlarının ortalamasına göre, müfettişlerin ders denetimi yeterliliğiyle ilgili ölçekteki sorulara verdikleri cevaplar açısından öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Demir'in bulduğu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenleri son üç yılda geçirdikleri denetimlerde sadece 90-100 arası ve 76-89 arası puanlar almışlardır. Araştırmanın yapıldığı okulları eğitim teknolojileri bakımından donanımlı okullardır. Bu okullardaki öğretmenler de bu imkânları yeterince kullanmaktadırlar. Eğitim müfettişleri de öğretmenlerin teknolojik imkânları kullanmalarını denetimlerde verdikleri puanlara yansıtmuş olabilirler. Bu durum sınıf öğretmenlerinin eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda olumlu görüş belirtmelerinin nedeni olarak gösterilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; elde edilen bulguların sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

5.1.SONUÇ

Bu araştırmada, ilköğretim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma verilerinin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçların değerlendirmesi ışığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir

- 1- *“Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları”* boyutunda Denizli merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki görüşleri *“Katılıyorum”* şeklinde olması eğitim müfettişlerinin öğretmene ilişkin tutumları açısından sınıf öğretmenlerinin memnun olduklarını göstermektedir. Bunun sebebi eğitim müfettişlerinin öğretmenlerin birinci sicil amiri olmaktan çıkarılmaları olarak gösterilebilir.

Ayrıca Denizli ili merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmenler ilişkin tutumları boyutunda en yüksek katılım puanını *“Yaptığı işlerde olumlu eleştirilere açıktır, ‘her şey ben bilirim’ tavrı sergilemez.”* maddesine vermişlerdir. Bu sonuncun sebebi Denizli ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yüksek kıdemli ve tecrübeli öğretmenler olması; eğitim müfettişlerinin de tecrübeli öğretmenlere karşı daha dikkatli davranması olarak gösterilebilir.

- 2- *“Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri”* boyutunda Denizli merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin anketteki

görüşleri “Katılıyorum” şeklinde olması sınıf öğretmenlerine göre, eğitim müfettişlerinin ders denetimi yeterliliklerinin olduğunu göstermektedir. Bunun nedeninin Eğitim müfettişlerinin sınıf öğretmenliği alanındaki gelişmeleri yakından takip etmesi ve teorik bilgi bakımından yeterli olması olarak gösterilebilir. Ayrıca eğitim müfettişlerinin büyük bir çoğunluğunun branş olarak sınıf öğretmenliği mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim müfettişlerinin denetimler esnasında sınıf öğretmenlerince yeterli görülmesinin nedeni eğitim müfettişlerinin çoğunun branş olarak sınıf öğretmenliği mezunu olması olarak açıklanabilir.

Ayrıca Denizli ili merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri boyutunda en yüksek katılım puanını “*Görevinin geniş yetkiler sağladığını öğretmene hissettirir.*” maddesine vermişlerdir. Denizli ili merkezindeki sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetimleri esnasındaki kendilerine karşı otoriter bir tavır gösterdiklerini düşünüyor olabilirler. Eğitim müfettişlerinin önceden öğretmenlerin birinci sicil amiri olmaları bu davranışlarının nedeni olabilir.

3- Araştırmada Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (1) cinsiyet, (2) yaş, (3) mesleki kıdem, (4) en son mezun olduğu okul ve (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir:

- a. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerindeki öğretmene ilişkin tutumları boyutunda kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

- b. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında yaş değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerindeki öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında yaşa göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.
- c. Eğitim Müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında mesleki kıdem değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır; yapılan analiz sonucunda 0-9 yıl ile 10-19 yıl ve 20-29 yıl grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. 10-19 yıl ve 20-29 yıl arası olan öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin tutumlarına katılma düzeylerinin 0-9 yıl arasındakilere oranla daha yüksek olduğunu görülmüştür. Bu farkın nedeni eğitim müfettişlerinin kıdemli öğretmenlere kıdemi daha düşük öğretmenlere göre daha toleranslı davranmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca tecrübeli öğretmen olarak nitelendirilen kıdemli öğretmenler tecrübesi az olan öğretmenlere göre daha fazla denetim geçirmiştir. Denetim tecrübelerinin de fazla olmasından dolayı kıdemli öğretmenlerin eğitim müfettişlerine karşı daha hazırlıklı olması eğitim müfettişlerinin kıdemli öğretmenlere davranışlarını etkilemiş ve bu farkın oluşmasına neden olmuş olabilir.
- d. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerindeki öğretmene ilişkin tutumları boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında en son

mezun olduğu okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

- e. Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetimlerindeki öğretmene ilişkin tutumları boyutunda son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

- 4- Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri (1) cinsiyet, (2) yaş, (3) mesleki kıdem, (4) en son mezun olduğu okul ve (5) son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir:

- a. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- b. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında yaş değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında yaşa göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

- c. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında mesleki kıdem değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.
- d. Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için varyans analizi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında en son mezun olduğu okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.
- e. Eğitim Müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır; p değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda son üç yıldaki teftiş puanlarının ortalamasına göre ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

5.2.ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulardan ve ulaşılan sonuçlardan faydalanılarak; eğitim müfettişlerinin ders denetimlerinde sınıf öğretmenlerine karşı tutumlarından ve ders denetim yeterliliklerinden kaynaklanan aksaklıkların giderilmesi için aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- 1- İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları boyutunda anket maddelerinden *“Dış görünüşüne dikkat eder, temiz ve güzel giyinmeye özen gösterir.”* ($\bar{x}=1,92$), *“Yasal ödevlerini yerine getirirken kanun ve yönetmeliklere göre hareket eder.”* ($\bar{x}=2,216$), *“Okul içinde ve dışında sergilediği tutum ve davranışlarla öğretmenlere örnek olur.”* ($\bar{x}=2,46$), maddelerine “çok az katılıyorum” demişlerdir. Eğitim müfettişleri öğretmenlere ders denetiminde, okul içinde ve dışında sergilediği tutum ve davranışlarla örnek olmalıdır. Özellikle sınıf öğretmenlerinin en az katılım puanını *“Dış görünüşüne dikkat eder, temiz ve güzel giyinmeye özen gösterir.”* ($\bar{x}=1,92$) maddesine vermeleri; eğitim müfettişlerinin kıyafetlerine de önem vermeleri gerektiğini göstermektedir.
- 2- İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri boyutunda anket maddelerinden *“Ders zamanını etkili kullanıp kullanmamanızı değerlendirmede dikkate almaz”* maddesine en az katılım puanını vermişlerdir. Eğitim müfettişleri öğretmenleri değerlendirirken evraklardan çok öğretmenin ders içi performansını göz önünde bulundurmalıdır.
- 3- Eğitim müfettişlerinin ders denetimindeki öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermektedir. 10-19 yıl ve 20-29 yıl arası kıdemi olan öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin tutumlarına katılma düzeyleri 0-9 yıl arasındakilere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Eğitim müfettişleri kıdemi az olan öğretmenleri denetlerken daha dikkatli olmalı ve meslek hayatlarının daha başlarında olduklarını göz önünde bulundurarak olumsuz eleştirilerden olabildiğince kaçınmalıdırlar. Eğitim müfettişleri kıdemi az olan

öğretmenlere daha çok rehberlik etmeli ve mesleklerinde gelişmelerine yardımcı olacak bilgiler vermelidirler.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma, Denizli ili merkezi evren alınarak yapılmıştır. Daha büyük bir evren üzerinde çalışılabilir. Böylece bulgular daha büyük alana genellenebilir.
2. Gözlem ve görüşme yoluyla nitel veriler sağlanarak, görüşler ile uygulamada gözlenen davranışlar arasındaki ilişki araştırılabilir.
3. Bu çalışmada sadece sınıf öğretmenlerinin görüşleri belirlenmiştir. Benzer konuda okul yöneticilerinin de görüşlerini ortaya koyan bir çalışma yapılabilir.
4. Bu araştırma sadece Denizli ili merkezinde ki devlet okullarında yapılmıştır. Aynı araştırma özel okullarda da yapıp karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalm, A. (1997). *Milli Eğitim Müdürlüğünün Teftiş Görevleri*, Ankara.
- Açıkgöz, S. (2001). Türk Ulusal Eğitiminde Teftiş Sisteminin Yapısı, İşleyişi, Sorunlar ve Öneriler. *2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu içinde* (s.167-181). 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu, Ankara.
- Akış, M. (1999) *İlkokul Öğretmenlerinin Çağdaş Denetmen Rollerine İlişkin Algı ve Beklentileri (İzmir İli Örneği)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Altıntaş, R. (1980) İlköğretim Teftişi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s-8.
- Aslantaş, H.İ. (2007) *İlköğretim Müfettişlerinin Mesleki yardım Ve Rehberlik Rollerinin Öğretmen Algılarına Göre Değerlendirilmesi (Bir Model Önerisi)* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gaziantep Üniversitesi , Gaziantep.
- Ataklı, A. (1996). İlkokul Öğretmenlerinde Kişisel Nitelik ve İşe Güdülenmenin Önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, s.221-232.
- Ataünal, A. (2003). *Eğitimde Sorunlar, Niçin ve Nasıl bir Öğretmen*, Milli Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.
- Atay, K. (1987) *İlkokul Öğretmenlerinin Müfettişlerin Yeterlik Alanlarına İlişkin Beklentileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Atay, K. (1995) *İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlikleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Ateş, F. (2008) *Okul Yöneticilerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterliliklerine İlişkin Görüş ve Beklentileri* (Yüksek Lisans Tezi), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

- Aydın, A. (1998). *Sınıf Yönetimi*, Anı Yayıncılık, Ankara
- Aydın, S. K. (2008). *İlköğretim Müfettişlerince ve İngilizce Öğretmenlerine Göre İlköğretim Okullarında İngilizce Derslerinin Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balaban, C. (2005) *Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü* (Yüksek Lisans Tezi), İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Balcı A.(1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem Teknik ve İlkeler*, 72 TDFO Bilgisayar Yayıncılık, Ankara
- Balcı, B. (2007) *İlköğretim Müfettişleri Ve İlköğretim Okulu Müdürlerinin; İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Algıları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Başar, H. (1993). *Eğitim Denetçisi, Roller, Yeterlilikleri, Seçilmesi*, Pegem Yayıncılık ,Ankara.
- Başar, H. (1995). *Öğretmenlerin Değerlendirilmesi*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Başar, H. (2000). *Eğitim denetçisi*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Başaran, A. (2004). *Milli Eğitim Bakanlığı 'nda Yeniden Yapılanma: Eğitim Denetiminde Yeni Yaklaşımlar*, Tüm Eğitimciler Ve Eğitim Müfettişleri Sendikası, İstanbul.
- Başaran, A. , Karabıyık, İ. ve Bozkurt, E. (2001). *Türk Milli Eğitim Teftiş Örgütünün Avrupa Birliğine Uyum Açısından Değerlendirilmesi*, Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, Ankara.
- Başaran, İ. E. (1982). *Örgütsel Davranış*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Barutçu, Ş (2003) *Erzurum İli Merkez İlköğretim Okulu Müfettiş Yönetici ve Öğretmenlerin Bakışları Açısından "Yönetici Teftiş Formunda" Yer Alan*

- Davranışların Önem ve Gösterilme Düzeyi* (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Bozkurt, E. ve Karabıyık, İ. (1999). *Türk Milli Eğitiminde Denetim Sistemi Sorunları ve Çözüm Önerileri*, H. Hüsnü Tekışık Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi, Ankara
- Burgaz, B. (1995). *Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bursalıoğlu, Z. (1999). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Cengiz, C. (1992). *MEB Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi Ve Teftişin Geliştirilmesi*. MEB Basımevi, İstanbul.
- Ciğer, M. (2006) *Kahramanmaraş İli İlköğretim Müfettişlerinin Ders Denetim Sürecinde Gösterdikleri Davranışların Öğretmenleri Güdülmesine İlişkin Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı, Ankara.
- Çakıcı, L. (1985). *Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:147:9-11, Ankara.
- Çelik, M. (2007) *İlköğretim Okulları Öğretmenlerinin Performanslarının Değerlendirilmesinde, Çoklu Kaynaklarla Performans Değerlendirme Yönteminin Kullanılması İle İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Çetin, K.(2006). Performans Değerlendirme Mesleki Teknik Orta Öğretim Kurumlarında Stratejik Planlama ve Performans Değerlendirme Kriterleri. *Eğitim-Bir Sen Dergisi*, s. 6
- Çakıcı, L. (1985). Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, No:147, s. 8-17.

- Çoker, Z. (1992,Mart). Teftiş Hükümetinin Amacı ve Ana Görevleri, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: XV, Sayı:1, s. 24-36.
- Demir, M. (2000) *İlköğretim Müfettişlerinin Görev Boyutundaki Yeterliliklerine İlişkin Olarak İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerin Algı Düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, İzmit.
- Demir, M. (2009) *İlköğretim Müfettişlerinin Ders Teftişlerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirtaş, A. (1987). *Öğretmen Yetiştirmek Biçim ve Yaklaşımları*. Ankara Gazi Üniversitesi Sempozyumu. Gazi Yayınları, Ankara.
- Dündar, A. (2005) *İlköğretim Okullarında Yapılan Teftişin Okul Başarısı ve Gelişimi Üzerindeki Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ecevit, H. (1996). *İlköğretim Müfettişlerinin, İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İşbasında Yetiştirme Etkinliklerini Gerçekleştirme Düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erdem, O. (1987). *Türk Teftiş Sistemine Genel Bir Bakış. 1. Teftiş Semineri*,Denetfe Yayınları, Ankara.
- Gökalp, S. (2010) *İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Derecelerine İlişkin İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Algılarının İncelenmesi (Mersin Merkez Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin
- Gökçe, F. (1994). Eğitimde Denetimin Amaç ve İlkeleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:10, s.73-78.
- Göktaş, A. (2008) *İlköğretim Okulu Müdürlerinin ve İlköğretim Müfettişlerinin Ders Denetimine İlişkin Yeterliliklerinin Sınıf Öğretmenlerince Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

- Gümüşeli, A.İ. (1996) *İstanbul İlindeki İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gürsoy , C. , (1977) *Eğitim Yöneticiliğinin Türk Milli Eğitim Sistemindeki Konumu* (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Has, E. (1998) *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Uygulamalarını Geliştirmede Teftişin Rolü* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ilgar, L. (1996). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*. Milli Eğitim Yayınları, İstanbul.
- İnal, A. (2008) *İlköğretim Okullarında Yapılan Denetimlerde Müfettişlerin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karabörk, M. (1998) *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Denetimi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kartal, S. (1997) *İlköğretim 2. Kademe Branş Öğretmenlerinin Teftiş-Rehberlik Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karagözoğlu, G. (1977) *İlköğretimde Teftiş Uygulamaları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karagözoğlu, G. (1997) *Teftiş*, Ankara.
- Karakaya, N. (1988) *İlköğretimde Teftiş ve Güçlükler*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kavas, E.(2005) *İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Davranışlarına İlişkin Öğretme Algı ve Beklentileri* (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kaya,Y.K. (1996). *Eğitim Yönetimi-Kuram ve Yöntemleri Türkiye'deki Uygulama*. Bilim Yayıncılık, Ankara.

- Kazancı , M. (1974, Mart). Personel Değerlendirmesi , *Amme İdaresi Dergisi* , Cilt:VII, Sayı:1, s.35-47.
- Koçel, T. (1999). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Kopuzoğlu, Ş. (2000). Denetmenlerin Değerlendirilmesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, Sayı:3.
- Korkmaz, J. (2008) *Alan Dışından Sınıf Öğretmeni Olarak Atanan Öğretmenlerin Durumu ve Sınıf Öğretmenliği Mezunlarıyla Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köklü, N. (1999). İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlilikleri ve Araştırma Eğitimine İlişkin Görüşler, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Sayı:19.
- Kunduz, E. (2007) *İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ve Kliniksel Denetime Yönelik Davranışlarına İlişkin Algıları* (Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kuran, K. (2002). Öğretmenlik Mesleği (Niteliği ve Özellikleri). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara, Mikro Yayın.
- MEB,(1999) *Müfettişliği Başkanları Yönetmeliği*, Resmi Gazete
- MEB, (2001).Tebliğler Dergisi Sayı:2508, İstanbul.
- MEB, (2001) *İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi*, Tebliğler Dergisi.
- MEB Teftiş Kurulu, (2004). *Ortaöğretimde Denetim ve Performans Değerlendirme Esasları*, Ankara.
- MEB, (2011). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim*, Ankara.
- Memişoğlu, S.P. (2001) *Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Yayınları , İstanbul.
- Öz, F. (2003). *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitiminde Teftiş*, Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.

- Öztürk, S. (1999). İlköğretim Okullarında Çalışan Sınıf ve Branş Öğretmeninin Teftiş Formunda Yer Alan Ölçütlerle Değerlendirilmesi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Trabzon.
- Sarı, D. (2006) *İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesi (Pendik İlçesi Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), TODAİE, Ankara.
- Sarıkaya, K. (2008) *İlköğretim Müfettişleri ve İngilizce Öğretmenlerine Göre İlköğretim Okullarında İngilizce Derslerinin teftişinde Karşılaşılan Sorular ve Çözüm Önerileri* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Teftiş Programı, Ankara
- Seçkin, N. (1998). *Türkiye 'de Eğitim Yönetimi*, Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Sığırcı, M. (1999) *Endüstri Meslek Liselerinde Çalışanların Müfettişlerden Beklentileri ve Bunların Gerçekleştirilme Düzeyi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, T. (2005) *İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikler Hakkında Denetmen ve Öğretmen Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Bolu.
- Şişman, M. (2002). *Örgütler ve Kültürler*, PegemA Yayıncılık, Ankara
- Taymaz, H. (1993). *Teftiş*, Kadioğlu Matbaası, Ankara.
- Taymaz, H. (1997). *Hizmet İçi Kavramlar İlkeler Yöntemler*, Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası, Ankara.
- Taymaz, H. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar, İlkeler ve Yöntemler*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Taymaz, H. (2005). *Eğitim Sisteminde Teftiş Kavramlar İlkeler, Yöntemler*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- T D K (2002), Türkçe Sözlük, Ankara.

- Tekışık, H. H. (1997). *Öğretmenlik Üniversite Mezunu Herkesin Yapabileceği Bir İş Değildir*, Çağdaş Eğitim Dergisi , Ankara.
- Tülü, H. (1998) *Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlik Alanlarını Algılama Düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uygun, H. (2006) *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Algularına Göre Okul Müdürleri İle İlköğretim Müfettişlerinin Öğretmenleri Etkileme Düzeyi* (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Vezne, R. (2006) *İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Müfettişlerinin Rehberlik Hizmetlerinden Yararlanma Düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Yalçınkaya, M.(1992) *Ortaöğretimde Ders Denetimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, G. (2007) *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi), Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Muğla.
- Yılmaz, M. (1998) *İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK-1
Veri Toplama Aracı

EK:1

ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım,
Aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplar **EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNCE YAPILAN DERS DENETİMLERİNİN SINIF ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ** adlı tez çalışmasında kullanılacaktır. Lütfen seçeneklerden size en uygun olan dairenin içini (X) işareti ile işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu sebeple adınızı yazmayınız. Bu çalışmaya yapacağınız değerli katkılar için teşekkür ederim.

Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM
Tez Danışmanı

Mehmet Gökhan EROĞUL
Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖĞRETMENE AİT BİLGİ FORMU

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden size uygun olanını işaretleyiniz. Lütfen birden fazla seçenek işaretlemeyiniz.

1- Cinsiyetiniz.

Erkek Kadın

2- Yaşınız.

- 20 - 25 arası
 26 - 30 arası
 31 - 35 arası
 36 - 40 arası
 41 - 45 arası
 46 yaş ve üstü

3- Meslekteki kıdeminiz.

- 0 - 9 yıl
 10 - 19 yıl
 20 - 29 yıl
 30 yıl ve üstü

4- En son mezun olduğunuz okul türü.

- Eğitim Enstitüsü
 Eğitim Yüksekokulu
 Eğitim Fakültesi
 Fen - Edebiyat Fakültesi
 Lisansüstü
 Diğer(Lütfen yazınız)

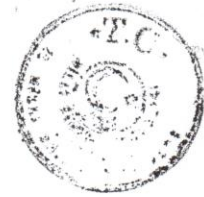
5- Son üç yılda almış olduğunuz teftiş puanlarınızın ortalaması aşağıdakilerden hangisine denk düşmektedir?

- 100-90 arası
 89-76 arası
 75-60 arası
 59-0 arası

ANKET FORMU

I. BÖLÜM: EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN		ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN TUTUMLARI		
SORULAR	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
1- Dış görünüşüne dikkat eder, temiz ve güzel giyinmeye özen gösterir.	()	()	()	()
2- Okul içinde ve dışında sergilediği tutum ve davranışlarla öğretmenlere örnek olur.	()	()	()	()
3- Başarılı öğretmenleri güdülemek için takdir, teşekkür vb. yöntemlerle ödüllendirir.	()	()	()	()
4- Yasal ödevlerini yerine getirirken kanun ve yönetmeliklere göre hareket eder.	()	()	()	()
5- Öğretmenlerin okul için çok önemli olduklarını vurgular, onlara inandığını ve güvendiğini hissettirir.	()	()	()	()
6- Öğretmenlerin başarılı yönlerini takdir eder, özgüvenlerini pekiştirerek, motivasyonlarını sağlar, onları cesaretlendirir.	()	()	()	()
7- Öğretmenlerin okulu benimsemelerini ve okula uyum sağlamaları için öğretmenlere yol gösterir.	()	()	()	()
8- Yaptığı işlerde olumlu eleştirilere açıktır, "her şeyi ben bilirim" tavrı sergilemez.	()	()	()	()
9- Öğretmenlere karşı davranışlarında nazik ve kibardır.	()	()	()	()
10- Kararsız tutumlar sergileyerek öğretmenleri sindirmeye çalışır.	()	()	()	()

II. BÖLÜM: EĞİTİM MÜFETTİSLERİNİN DERS DENETİMİ YETERLİLİKLERİ.				
SORULAR	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
1- Derse girdiğinde öğretmene karşı samimi ve yakın bir ilişki içindedir.	()	()	()	()
2- Sınıf seviyesine uygun soru sorma becerisine sahiptir.	()	()	()	()
3- Öğrencilerin sorulan sorulara rahat cevap vermesi için samimi davranışlar sergiler.	()	()	()	()
4- Öğretmenlerin derse hazırlık, derisi uygulama ve planlama becerilerini objektif olarak değerlendirir.	()	()	()	()
5- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme bilgi ve becerinizi dikkatle inceleyerek değerlendirir.	()	()	()	()
6- Görevinin kendisine geniş yetkiler sağladığını öğretmenlere hissettirir.	()	()	()	()
7- Sınıfın sahip olduğu kaynakları (materyal, imkân vb.) kullanma becerinizi değerlendirmede dikkate alır.	()	()	()	()
8- Derste sunum sırasında giriş, gelişme ve sonuç aşamalarındaki öğretme bilgi ve becerilerinizi objektif olarak değerlendirir.	()	()	()	()
9- Sınıf yönetme stratejilerini kullanma becerilerini değerlendirmeye almaktadır.	()	()	()	()
10- Meslekî gelişiminizi sağlamak için gösterdiğiniz çabayı dikkate almaz.	()	()	()	()
11- İlköğretim müfredatının uygulaması sırasında karşılaşılan, çevreden kaynaklanan güçlükleri aşmada gösterdiğiniz çabaları takdir edip över.	()	()	()	()
12- Denetim sırasında yeterli seviyede verimli olmayan öğretmeni uyarır.	()	()	()	()
13- Sınıfta ders sırasında kullandığınız yöntem ve teknikleri, (sesi kullanma, jestler, mimikler, öğrencilerle iletişim, güdüleme vb.) öğretme becerilerini objektif olarak değerlendirmektedir.	()	()	()	()
14- Ders denetimi için ayrılan süre yeterlidir.	()	()	()	()
15- Zümre raporlarını değerlendirmelerde dikkate alır.	()	()	()	()

16- Velilerle yaptığımız iş birliğini değerlendirmelerde dikkate almamaktadır.	()	()	()	()
17- Öğrencilerinize millî değerlerimizi, Atatürk İlke ve İnkılaplarını öğretme gayretleriniz değerlendirmelerde ağırlıklı olarak dikkate almaktadır.	()	()	()	()
18- Öğrencilerinize demokratik tutum ve davranış kazandırmadaki etkinliklerinizi değerlendirmede dikkatlidir.	()	()	()	()
19- Öğrenci sağlığını ve güvenliğini sağlayıcı önlemleri almadaki çabalarınız değerlendirmede dikkate alınmamaktadır.	()	()	()	()
20- Ders zamanını etkili kullanıp kullanmadığınızı değerlendirmede dikkate almaz.	()	()	()	()
21- Sınıfta uyguladığımız rehberlik ilke ve etkinliklerini değerlendirmelerde önemsememektedir.	()	()	()	()
22- Ders teftişi sırasında öğretmenlerin öğretim becerileri, öğrencileri eğitime (davranışlarını değiştirme) becerilerinden daha fazla dikkate alınmaktadır.	()	()	()	()
23- Ders teftişinde sınıfın ders başarısı ağırlıklı olarak değerlendirilmede dikkate alınmaktadır.	()	()	()	()

III. BÖLÜM: Bu konuda belirtmek istediğiniz başka düşünceleriniz varsa lütfen bu bölüme yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

EK-2

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.20.00.09.010/ 39009
Konu : Anket Onayı.

11 Kasım 2010

VALİLİK MAKAMINA

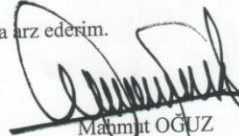
İlgi :a) Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 19/10/2010 tarih ve 950-4161 sayılı yazıları.
b) Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 22/10/2010 tarih ve 961-4208 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim dalı sınıf öğretmenliği bilim dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet Gökhan EROĞUL Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün ilgi a) yazıları gereği, müdürlüğümüze bağlı merkez ilköğretim okullarında “**Eğitim Müfettişlerince yapılan ders denetimlerinin sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi**” konulu araştırma yapmak istemektedir.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı 07117061 numaralı öğrencilerinden Muhammed Cahit YILMAZ Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün ilgi b) yazıları gereği, merkez Raşit Özkardeş İlköğretim Okulunda “**Bilimsel Süreç becerilerinin duygusal zekaya etkisi**” konulu araştırma yapmak istemektedir.

Adı geçen Yüksek Lisans öğrencilerinin ilgi (a-b) yazılar ekinde belirlenen okullarda, konuları ile ilgili anket çalışmalarını 25/05/2011 tarihine kadar yapmaları Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde OLUR'larınıza arz ederim.

Mahmut OGUZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
12.11/2010
Alp ASLANARGUN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER :
1-İlgi yazı (2 Sayfa)
2-Anket Formu (... Sayfa)

	Saltak Mh.Oğuzhan Cd.No:76 20100 DENİZLİ Bilgi için : VHKI H.ÇEPNİ Telefon: (0 258) 265 55 54 / 617 – 262 23 53 Faks: (0 258) 265 01 69 egitim20@meb.gov.tr				EĞİTİME REFORM Daha aydınlık gelecek!
	Saltak Mh.Oğuzhan Cd.No:76 20100 DENİZLİ Bilgi için : VHKI H.ÇEPNİ Telefon: (0 258) 265 55 54 / 617 – 262 23 53 Faks: (0 258) 265 01 69 egitim20@meb.gov.tr				

ÖZGEÇMİŞ

- Adı, Soyadı** : Mehmet Gökhan EROĞUL
- Ana Adı** : Gülten
- Baba Adı** : Yalçın
- Doğum Yeri ve Yılı** : Denizli-1985
- Lisans Eğitimi ve Mezuniyet Tarihi** : Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü,2009
- Çalıştığı Yer ve Adresi** : Çiçektepe İlköğretim Okulu, Dinar, AFYONKARAHİSAR
- Bildiği Yabancı Dil** : İngilizce (2008 Mart ÜDS: 53,75)